ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Ἐγκριθὲν ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῶν διδακτικῶν βιβλίων

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

Ὑπὸ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗ

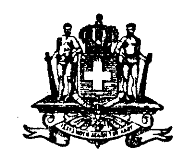
Ἔκδοσις τετάρτη.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «Η ΦΙΛΟΚΑΛΛΙΑ»

1904.

Ἀριθ πρωτ. 5632 / διεκπ. 3530 Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἀπριλίου 1906

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

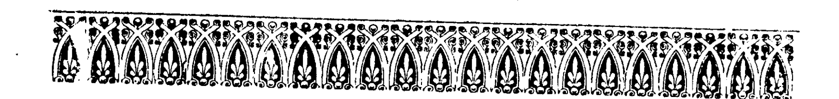
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Κ. Κατεβαίνην

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν νόμον ,ΒΤΓ' τῆς 12 Ἰουλίου 1895 «περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως», καὶ τὸ Βασιλικὸν διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας Ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπείας ταύτην, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα «Ἐπίτομον Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης» τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθὲν εἰσαχθῇ ἐν τοῖς δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ πέντε σχολικὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1896—1897.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Γ. Λ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΗΣ Β' ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τὸ πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων συντακτικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ αὐτὰ τὰ κυριώτατα τῆς ἀττικῆς συντάξεως, ταῦτα δὲ νὰ διδάσκωνται ἐν αὐτῷ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς καὶ νὰ στηρίζωνται ἐπὶ παραδειγμάτων ὀλίγων καὶ ἐκλεκτῶν. Ἀληθῶς ἡ συσσώρευσις μερικοτήτων καὶ σπανιωτέρων συντάξεων εἶνε ἀντιπαιδαγωγικὸν καὶ ἐπιβλαβές πως τοῖς παισίν, οἵτινες εἶνε ἔτι ἄπειροι τῆς εὐκινησίας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης· διότι συνταράττει τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ κωλύει νὰ κατανοήσωσιν ἀκριβῶς καὶ αὐτὰ τὰ γενικὰ καὶ συνήθη· ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔλλειψις σαφηνείας καὶ ἀκριβείας καὶ ἡ παράθεσις παραδειγμάτων μὴ προσφυῶν, καθιστᾷ δύσκολον τὴν ἀκριβῆ κατάληψιν τῶν διδασκομένων. Τοὐναντίον δέ, ὅταν ὁ παῖς διὰ σαφῶν καὶ ἀκριβῶν κανόνων στηριζομένων ἐπὶ καταλλήλων παραδειγμάτων, διδαχθῇ τὰ συνήθη τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως, δύναται ἔπειτα καὶ περὶ τῶν σπανιωτέρων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου χειραγωγούμενος ἢ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀσφαλῶς νὰ κρίνῃ.

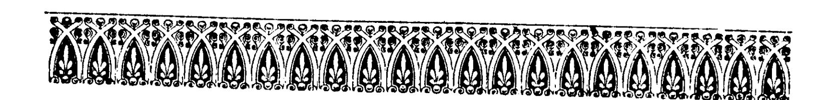
Εἰς ταῦτα ἀποβλέψας ἀπεφάσισα νὰ παρασκευάσω

καὶ ἐκδώσω τὸ συντακτικὸν τοῦτο πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων. Ἐν τῇ συντάξει αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐφρόντισα, ὅπως αὐτὰ τὰ κύρια καὶ γενικὰ τῆς ἀττικῆς συντάξεως ἐν αὐτῷ περιλάβω, σαφεῖς δὲ καὶ ἀκριβεῖς τοὺς κανόνας κατασκευάσω εὐμνημόνευτα δὲ καὶ διδακτικὰ διὰ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον παραδείγματα παραθέσω.

Μακρότερον λόγον ποιοῦμαι περὶ τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν, περὶ τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, περι τῶν ἐγκλίσεων καὶ περὶ τῆς μετοχῆς· διότι ταῦτα εἶνε σπουδαῖα μέρη τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως, καὶ εἶνε ἀνάγκη ἀκριβεστέρα διδασκαλία αὐτῶν νὰ γίνηται.

Κ. Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

§ 1 *Συντακτικὸν* λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, ὅπερ διδάσκει πῶς γίνεται ἡ σύνταξις. Σύνταξις δέ εἶνε ἡ ὀρθὴ πλοκὴ τῶν λέξεων πρὸς κατασκευὴν λόγου.

§ 2. Ἐπειδὴ ὁ λόγος σύγκειται ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων προτάσεων, πᾶσα δὲ πρότασις ἐκ λέξεων, ἕπεται ὅτι ἔργον τοῦ συντακτικοῦ εἶνε νὰ διδάξῃ πῶς συντάσσονται αἱ λέξεις μετ' ἀλλήλων καὶ τί χρησιμεύει ἕκαστον εἶδος αὐτῶν ἐν τῇ προτάσει, ἔπειτα δὲ πῶς συνδέονται μετ' ἀλλήλων αἱ προτάσεις ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ λόγου.

Α΄. Περὶ προτάσεως.

§. *Πρότασις* λέγεται ἡ διὰ λέξεων ἔκφρασις διανοήματος· π.χ. *Ὁ ἥλιος λάμπει.— Ὁ ἄνθρωπός ἐστι θνητός.*

§ 4. Τὰ μέρη ἐκ τῶν ὁποίων ἀναγκαίως σύγκειται πᾶσα πρότασις, εἶνε δύο, τὸ *ὑποκείμενον* καὶ τὸ *κατηγόρημα*, καὶ λέγονται *κύριοι ὅροι* τῆς προτάσεως. Καὶ ὑποκείμενον μὲν εἶνε τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεταί τι, κατηγόρημα δὲ ἐκεῖνο, ὅπερ λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου.

1. Τὸ ὑποκείμενον.

§ 5. Τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν· π.χ. ὁ *παῖς* γράφει. Τίθεται δὲ ὡς ὑποκείμενον πρὸ πάντων τὸ οὐσιαστικὸν καὶ ἡ

προσωπικὴ ἀντωνυμία π χ. *ὁ ἥλιος* λάμπει.— *Ἐγὼ* μὲν σπουδάζω, *σὺ* δὲ παίζεις.— Ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον καὶ ὁλόκληρος πρότασις ἐνίοτε δύνανται νὰ τεθῶσιν ὡς ὑποκείμενον, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἄκλιτον μέρος λόγου μετὰ τοῦ ἄρθρου *τό*· π χ. Γελᾷ *ὁ μῶρος* κἂν τι μὴ γελοῖον ῇ.—*Οἱ φθονοῦντες* μισοῦνται.— *Ὑγιαίνειν* ἄριστόν ἐστι.— Τέρας ἐστὶν *εἴ τις εὐτύχηκε διὰ βίου*.— *Τὸ μέν* ἐστι σύνδεσμος.— *Τὸ πῖ* ἐστι σύμφωνον.

ΣΗΜ. Τὸ ὑποκείμενον ἐνίοτε ἐκφέρεται δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *πρός, εἰς, περί, ὑπέρ*, ὅταν πρόκειται δι' αὐτοῦ νὰ δηλωθῇ χρόνος ἢ ποσὸν οὐχὶ ἀκριβῶς, ἀλλ' ὡς ἔγγιστα ὡρισμένον· π.χ. *πρὸς ἑσπέραν* ἦν (=περίπου ἑσπέρα ἦτο).— *Ἐς ἄνδρας διακοσίους* ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ (=ὡς ἔγγιστα διακόσιοι ἄνδρες).— Ἀπέθανον *περὶ τοὺς τριακοσίους* (=περίπου τριακόσιοι),— *Ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους* ἀπέθανον (=πλείονες τῶν τετρακισχιλίων).

2. Τὸ Κατηγόρημα.

§ 6. Τὸ κατηγόρημα εἶνε ἢ ῥῆμα, ὡς : Ὁ ἥλιος *λάμπει*· ἢ ὄνομα, ὡς : ὁ ἄνθρωπός ἐστι *θνητός*. Τὸ κατηγόρημα, ὅταν εἶνε ὄνομα, λέγεται κατηγορούμενον καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου διὰ τοῦ *εἶναι*, ὅπερ λέγεται *συνδετικόν*.

α'. Τὸ κατηγορούμενον.

§ 7. Ὡς κατηγορούμενον τίθεται 1) τὸ ἐπίθετον· π.χ. ὁ Θεός ἐστιν *ἀγαθός*· 2) μετοχή, ἀντωνυμία, ἀριθμητικόν· π χ. εἰμὶ τυράννῳ *ἐοικώς*.— Ἐγώ εἰμι *ἐκεῖνος*.—Οἱ ληφθέντες ἦσαν *ὀγδοήκοντα*· 3) οὐσιαστικόν, ἀπαρέμφατον καὶ ὁλόκληρος πρότασις· π.χ· ἡ Σάμος ἐστὶ *νῆσος* — Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ *φιλοσοφεῖν*.— Ὁ Φίλιππός ἐστιν *ὅ,τι ἂν εἴπῃ τις*.

ΣΗΜ, Ἐνίοτε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *εἰς, περί, ὑπέρ*, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ δι' αὐτοῦ ποσὸν οὐχὶ ἀκριβῶς· ἀλλ' ὡς ἔγγιστα ὡρισμένον π.χ. οἱ μισθοφόροι ἦσαν *εἰς μυρίους* (=σχεδὸν μύριοι).— Οἱ λελυμένοι ἦσαν *περὶ ἑκατὸν* (=περίπου ἑκατόν).— Οἱ στρατιῶται ἦσαν *ὑπὲρ τοὺς τρισχιλίους* (=πλείονες τῶν τρισχιλίων).

β'. Τὸ συνδετικόν.

§ 8. Συνδετικὸν λέγεται τὸ *εἶναι*, ἐπειδὴ χρησιμεύει εἰς σύνδεσιν τοῦ κατηγορουμένου μετὰ τοῦ ὑποκειμένου.

ΣΗΜ. Τὸ *εἶναι* λαμβάνεται πολλάκις οὐχὶ ὡς συνδετικόν, ἀλλ' ὡς κατηγορηματικὸν ῥῆμα καὶ σημαίνει συνήθως *ὑπάρχειν*· π.χ. *ἔστι* Θεος.

§ 9. Πλὴν τοῦ *εἶναι* χρησιμεύουσιν ὡς συνδετικὰ καὶ τὰ ἑξῆς ῥήματα : 1) τὸ *γίγνεσθαι, ὑπάρχειν, πεφυκέναι, καθίσταται*· π χ. ὁ Θεμιστοκλῆς *ἐγένετο* ἀνὴρ ἀγαθός.— Τοῦτο πρὸς μὲν τὰ μέλλοντα βέλτιστον *ὑπάρχει*.— Ὁ Ἡρακλῆς *κατέστη* εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος·— 2) τὰ δοξαστικὰ *δοκεῖν, φαίνεσθαι, νομίζεσθαι, κρίνεσθαι*· π χ. δήλη *ἐδόκει* ἡ ἐπιβουλή.— Τοιοῦτος *νομίζομαι*·— 3) τὰ κλητικὰ *λέγεσθαι, καλεῖσθαι, ὀνομάζεσθαι, προσαγορεύεσθαι, ἀκούειν* (=λέγεσθαι)· π.χ. κόθορνος *ἐπικαλεῖται* (Θηραμένης).— Οὗτοι κόλακες *ἀκούουσι*·— 4) τὸ *ποιεῖσθαι, ἀποδείκνυσθαι, χειροτονεῖσθαι, αἱρεῖσθαι, λαγχάνειν*· π.χ. Ξενοφῶν *ᾑρέθη* ἄρχων.— Κῦρος *ἀπεδείχθη* στρατηγός.— Δημοσθένης *ἔλαχε* τειχοποιός.

§ 10. Μετὰ παντὸς σχεδὸν ῥήματος, μάλιστα δὲ μετὰ τῶν κινήσεω, σημαντικῶν, δύναται νὰ συναφθῇ ἐπίθετον ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου· π.χ. *τριταῖοι ἀφίκοντο*.— *Ἐφέψομαι τελευταῖος*.— *Εἵποντο ἄσμενοι*.

3. Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 11. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· π.χ. *σὺ* μὲν παιδείας *ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ* δὲ παιδεύειν ἄλλους *ἐπιχειρῶ*.— *Οἱ τύραννοι μισοῦνται*.

Ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος αἱ ἑξῆς·

1) ὑποκείμενον ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν εἶνε προληπτικόν, συντάσσεται πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος· π.χ *ὁ στρατὸς ἀπέβαινον* (= οἱ στρατιῶται ἀπέβαινον)·

2) ὑποκείμενον οὐδετέρου γένους καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται μετὰ τοῦ ἑνικοῦ ῥήματος· π χ *τὰ παιδία παίζει*.—*Ὅπλα οὐ πάρεστιν*. Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται *Ἀττικὴ σύνταξις*.

3) ὅταν τὸ κατηγορούμενον εἶνε οὐσιαστικόν, τὸ συνδετικὸν συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ κατηγορούμενον συνήθως· π.χ. *Οἱ σοφι-*

σταὶ φανερά ἐστι *λώβη καὶ διαφθορὰ* τῶν συγγιγνομένων.— *Τὸ χωρίον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο.*

13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου· π.χ. *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς* εἰς Κέρκυραν *ἐστράτευσαν*,—*Ἔπεμψέ μέ* Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάοζος.

ΣΗΜ. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἑνικά, τὸ ῥῆμα τίθεται ἐνίοτε κατὰ δυϊκὸν ἀριθμόν· π.χ. *Μίνως καὶ Λυκοῦργος* νόμους ἐθέτην.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, διαφόρου δὲ προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶνε δὲ τὸ μὲν α' πρόσωπον ἐπικρατέστερον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ β ἐπικρατέστερον τοῦ γ'· π χ. *ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν,— ἐγὼ καὶ ἐκεῖνος γράφομεν — σὺ καὶ ἐκεῖνος γράφετε.*

4. *Συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.*

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν μὲν εἶνε ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν· π χ. *ὁ ἄνθρωπός* ἐστι *θνητός*—*ἡ γῆ* ἐστι *στρογγύλη.*—*Οἱ Ἕλληνες πολεμικώτατοι ἐγένοντο.* Ἂν δὲ τὸ οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτῶσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν· π.χ. *Ὁ Ὄλυμπός* ἐστιν *ὄρος.*—*Τὰ πρόβατά* ἐστι *πλοῦτος.*—*Ἡ Σάμος* ἐστι *νῆσος.*

§ 15. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶνε γενικὸν καὶ οὐχὶ ὡρισμένον, τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶνε ἐπίθετον, τίθεται συνήθως κατ' οὐδέτερον γένος καὶ ἑνικὸν ἀριθμόν, οἱουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ ἂν εἶνε τὸ ὑποκείμενον· π χ. *ἡ σοφία* πάντων *κάλλιστον.*— *Αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν.*— *Οἱ παῖδες ἀνιαρόν.*

ΣΗΜ. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν μετὰ τοῦ τοιούτου κατηγορουμένου συνάπτεται καὶ ἡ λέξις *πρᾶγμα* π.χ. *ἡ σοφία* εἶνε *καλὸν πρᾶγμα.*

§ 16. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γενικὴν πτῶσιν, ὅταν δι' αὐτοῦ πρόκειται νὰ δηλωθῇ 1) σχέσις κτήσεως, π χ, *ἡ ἡγεμονία* ἐστὶ *τῆς πόλεως* (=εἶνε κτῆμα τῆς πόλεως, ἀνήκει εἰς τὴν πόλιν. Πρβλ. τὸ τῆς κοινῆς: τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε τοῦ Γεωργίου κλ.)

2) ἡλικία ἢ ἀξία τοῦ ὑποκειμένου ἢ ὕλη· π χ εἰμὶ *τριάκοντα ἐτῶν*· — αὕτη ἡ οἰκία ἐστὶν *εἴκοσι μνῶν* — αὕτη ἡ οἰκία ἐστὶ *λίθου*· 3) τὸ ὅλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τὸ ὑποκείμενον· π χ. ὁ Σωκράτης ἐστὶ *τῶν σοφιστῶν* (=ἐκ τῶν σοφιστῶν).

§ 17. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, τότε ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἂν εἶνε ἐπίθετον, παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς.

1) Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε ἔμψυχα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατὰ τὸ γένος τῶν ὑποκειμένων, ἂν εἶνε ὁμοιογενῆ, κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον δὲ γένος ἂν εἶνε ἑτερογενῆ. Εἶνε δὲ ἐπικρατέστερον τὸ μὲν ἀρσενικὸν τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου· π χ. *Ἵππαρχος* καὶ *Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ* ἦσαν.— *Συνεληλυθότες* ἦσαν καὶ *ἄνδρες* καὶ *γυναῖκες* καὶ *κτήνη πολλά.*— *Ἡ μήτηρ* καὶ *τὸ παιδίον ἀγαθαί* εἰσιν.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε, ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἑνικά, τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ δυϊκὸν ἀριθμόν· π χ. *ἐγὼ* καὶ *ὁ σὸς πατὴρ ἑταίρω τε* καὶ *φίλω ἦμεν.*

2) ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε ἄψυχα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται συνήθως ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατ' οὐδέτερον γένος· π.χ. *λίθοι* τε καὶ *πλίνθοι* καὶ *ξύλα* ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν *χρήσιμά ἐστιν.*

5. *Ἔλλειψις ὅρου τινὸς ἢ ὅρων τῆς προτάσεως.*

§ 18. Ἐπὶ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου τὸ ὑποκείμενον παραλείπεται, ὅταν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκφρασθῇ μετ' ἐμφάσεως· διότι ἡ κατάληξις τοῦ ῥήματος εἶνε ἐπιτηδεία νὰ δηλώσῃ αὐτό· π.χ. τί πωλεῖς; (δηλ. σύ). Ἄρτους πωλῶ δηλ. ἐγώ) —Ἕλληνες ἐσμεν (δηλ. ἡμεῖς).

§ 19. Ἐπὶ τρίτου προσώπου τὸ ὑποκείμενον δὲν παραλείπεται εἰμὴ εἰς τὰς ἑξῆς περιστάσεις:

1) ὅταν εἶνε πρόσωπον, ὅπερ ἔχει ὡς ἔργον τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον· π χ *ἐσάλπιγξε* (δηλ ὁ σαλπιγκτής). *Ἐκήρυξε* (δηλ. ὁ κῆρυξ·— *ὕει, βρέχει, νίφει, ἀστράπτει, βροντᾷ* (δηλ ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Θεός).

2) ἐπὶ τοῦ *φασί, λέγουσι* καὶ τῶν ὁμοίων ὅταν νοῆται γενικῶς τὸ *οἱ ἄνθρωποι*· π.χ. *φασὶ* τὰς Ἀθήνας θεοσεβεστάτας εἶναι·

3) ὅταν νοῆται εκ τῶν προηγουμένων π χ. Τισσαφέρνης διαβάλλει *Κῦρον* πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς *ἐπιβουλεύοι* (δηλ. ὁ Κῦρος) αὐτῷ.

§ 20. Τὸ κατηγορούμενον παραλείπεται μόνον ὅταν εὐκόλως νοῆται ἐκ τῶν ἡγουμένων· π χ. ἐγὼ μὲν εἰμι ἐπιμελής, σὺ δὲ οὐκ εἶ (δηλ. ἐπιμελής).

§ 21. Τὸ συνδετικὸν *εἶναι* παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως νοῆται ἔξωθεν. ἢ εκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· π.χ. ἡ σοφία πάντων κάλλιστον (δηλ. ἐστίν).— Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ῥᾴδιον (δηλ. ἐστίν). — Ἐγὼ μὲν πλούσιός εἰμι, σὺ δὲ πτωχὸς (δηλ. εἶ).

§ 22. Τὸ ῥῆμα παραλείπεται, ὅταν παραλαμβάνηται ἐκ τῶν ἡγουμένων· π.χ. σὺ μὲν ὕδωρ *πίνεις*, ἐγὼ δὲ οἶνον (δηλ. πίνω)

§ 23. Πολλάκις παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον συγχρόνως, ἢ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ συνδετικόν. ἢ τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδετικόν, ὅταν εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου νοῶνται· π.χ. ὁ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο καλός· ἔστι γὰρ ἀεὶ (δηλ. ὁ κακὸς ἀνὴρ κακό.) — κάτοπτρον εἴδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ (δηλ. κάτοπτρόν ἐστιν).— Σὺ δὲ τίς εἶ; παιδοτρίβης (δηλ. ἐγώ εἰμι).— Ἐνίοτε παραλείπεται ὁλόκληρος πρότασις, ὅταν εὐκόλως ἐκ τῶν συμφραζομένων νοῆται ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου π χ. δεῦρο, ὦ Σώκρατες (δηλ. ἴθι ἢ ἐλθέ) —Ἀληθῆ ἐστι ταῦτα; πάνυ γε (δηλ. ἀληθῆ ἐστι ταῦτα).

β, Προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως.

§ 24. Πολλάκις πλὴν τῶν κυρίων ὅρων προστίθενται εἰς τὴν πρότασιν καὶ ἄλλαι λέξεις, ἵνα προσδιορίσωσιν ἀκριβέστερον ἢ συμπληρώσωσι τὴν ἔννοιαν τῶν κυρίων ὅρων. Αἱ λέξεις, αἵτινες προστίθενται εἰς τὴν πρότασιν ἵνα προσδιορίσωσιν ἀκριβέστερον ἢ συμπληρώσωσιν ὅρον τινὰ τῆς προτάσεως· λέγονται *προσδιορισμοί*· π χ βλάπτει *τὸν ἄνδρα* θυμός.— *Ὁ ἐπιμελὴς* μαθητής ἐστιν *ἐπαίνου* ἄξιος.—*Ἐνταῦθα* ἔμεινεν ὁ Κῦρος *ἡμέρας τρεῖς*.

§ 25. Οἱ προσδιορισμοὶ διαιροῦνται εἰς ὀνομαστικοὺς καὶ ἐπιρρηματικούς. Καὶ ὀνομαστικοὶ μὲν εἶνε οἱ ἐκφερόμενοι δι' ὀνομάτων· π χ. ὁ *ἐπιμελὴς* μαθητής ἐστιν *ἐπαίνου* ἄξιος Ἐπιρρηματικοὶ δὲ οἱ ἐκφερόμενοι δι' ἐπιρρημάτων ἢ ἄλλων λέξεων ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένων· π.χ. *Ἐνταῦθα* ἔμεινεν ὁ Κῦρος *ἡμέρας τρεῖς*.

§ 26. Τῶν ὀνοματικῶν προσδιορισμῶν εἴδη εἶνε α') τὸ ἀντικείμενον β') Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί. γ') Ἡ παράθεσις. δ') Ἡ ἐπεξήγησις. ε') Ὁ διὰ γενικῆς προσδιορισμός. ς') Ὁ διὰ δοτικῆς προσδιορισμός.

α'. Τὸ ἀντικείμενον.

§ 27. Ἀντικείμενον λέγεται ἡ πλαγία πτῶσις, ἥτις χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν ἢ ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος· π.χ. βλάπτει *τὸν ἄνδρα* θυμός.— Τὸ ὑπερῷον γέμει *ἰσχάδων*.— Κινδυνεύω *τὸν ἔσχατον κίνδυνον*.

28. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε ἢ ἐξωτερικόν, ἤτοι ἔξω τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος κείμενον π.χ. βλάπτει *τὸν ἄνδρα* θυμός.— Τὸ ὑπερῷον γέμει *ἰσχάδων*, ἢ ἐσωτερικόν, ἤτοι περιεχόμενον ἤδη ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ῥήματος· π χ. κινδυνεύω *τὸν ἔσχατον κίνδυνον*. Τὸ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον λέγεται καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον ἢ σύστοιχος αἰτιατική.

§ 29. Ὡς ἀντικείμενον τίθεται τὸ οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον καὶ μετοχὴ καὶ ἀντωνυμία καὶ ἀπαρέμφατον καὶ ὁλόκληρος πρότασις τίθενται ὡς ἀντικείμενα π.χ. Κολάζετε τοὺς κακούς.— Μίσει τοὺς κολακεύοντας.— *Ἑαυτοῦ* κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ — Καλῶς *ἀκούειν* μᾶλλον ἢ *πλουτεῖν* θέλε. — Κῦρος ἔλεγεν ὡς ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.

ΣΗΜ. Ὡς τὸ ὑποκείμενον, οὕτω καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς *εἰς, περί, ὑπὲρ* καὶ αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν ὡς ἔγγιστα ὡρισμένον. π.χ. διέφθειραν *εἰς ὀκτακοσίους* (=ὡς ἔγγιστα ὀκτακοσίους).—Συνέλαβον *περὶ τοὺς ἑκατὸν ἄνδρας*.

§ 30. Τὸ ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον εἶνε ἢ ἄμεσον ἢ ἔμμεσον. Καὶ ἄμεσον μὲν εἶνε τὸ ἀντικείμενον, εἰς τὸ ὁποῖον κατ' εὐθεῖαν μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου π.χ γράφω *ἐπιστολήν*.— Ἔμμεσον δὲ εἶνε τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς ἀπωτέραν σχέσιν πρὸς τὸ ῥῆμα π χ. τὸ ὑπερῷον γέμει *ἰσχάδων*. Καὶ τὸ μὲν ἄμεσον ἀντικείμενον τίθεται μετὰ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ἢ καὶ μετὰ ἀμεταβάτων λαμβανομένων μεταβατικῶς, τὸ δὲ ἔμμεσον τίθεται καὶ μετὰ μεταβατικῶν καὶ μετὰ ἀμεταβάτων ἢ οὐδετέρων καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων.

§ 31. Τὸ αὐτὸ ῥῆμα δύναται νὰ ἔχῃ δύο ἀντικείμενα, τὸ μὲν ἐν

ἄμεσον, τὸ δὲ ἕτερον ἔμμεσον· π.χ. πληρῶ *τὴν ὑδρίαν ὕδατος*.—Ὁ Ἰσοκράτης ἐδίδαξε τὸν *Δημοσθένην* τὴν *ῥητορικήν*.

ΣΗΜ. Ἐὰν τρέψωμεν τὴν ἐνεργητικὴν σύνταξιν εἰς παθητικήν, τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον γίνεται ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον· π.χ. ἡ ὑδρία πληροῦται ὑπ' ἐμοῦ ὕδατος — Ὁ Δημοσθένης ἐδιδάχθη τὴν ῥητορικὴν ὑπὸ Ἰσοκράτους.

§ 32. Εἰς τὸ ἀντικείμενον δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ κατηγορούμενον, τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς αὐτό, ὡς συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον· π.χ. Δαρεῖος Κῦρον *σατράπην* ἐποίησε.

1. Ἡ Αἰτιατικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 33. Ἡ αἰτιατικὴ ἐκφράζει τὸ ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων καὶ τῶν μεταβατικῶς λαμβανομένων ἀμεταβάτων. Ταῦτα εἶνε πάμπολλα καὶ πολυειδῆ· π.χ. Ὁ Ξέρξης *διώρυξε τὸν Ἄθω*.— Ὁ Φειδίας ἔπλασε τὸν Δία.— Πλέω τὴν θάλασσαν κτλ. Ἰδίᾳ σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τὰ σημαίνοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται· π.χ. *Βλάπτει τὸν ἄνδρα* θυμός.— *Τοὺς φίλους εὐεργέτει*.— Μέμνησο πλούσιος ὢν *τοὺς πένητας ὠφελεῖν*.— Ψευδὴς διαβολὴ *τὸν βίον λυμαίνεται*.

ΣΗΜ. Τὸ *λυσιτελεῖν* καὶ τὸ *συμφέρειν* συντάσσονται μετὰ δοτικῆς π.χ. τοῦτο *λυσιτελεῖ τῇ πόλει*.

34. Παντὸς εἴδους ῥήματα, καὶ ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ καὶ οὐδέτερα, δέχονται αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ἢ συστοίχου ἢ συνωνύμου πρὸς αὐτό· π.χ. κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον — Νοσῶ νόσον δεινήν.— Πορεύομαι μακρὰν ὁδόν.— Ζῶ βίον τερπνόν. Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη τοῦ συστοίχου ἢ συνωνύμου οὐσιαστικοῦ λέγεται ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Τίθεται δὲ συνήθως μετά τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Ὅταν δὲ παραλείπηται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, τὸ μετ' αὐτῆς συνημμένον ἐπίθετον τρέπεται εἰς οὐδέτερον γένος πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, σπανιώτερον ἑνικοῦ· π.χ. τὴν πόλιν οὐ *μικρὰ* ἔβλαψε (=οὐ μικρὰς βλάβας ἔβλαψε).— Μέγα δύναμαι (μεγάλην δύναμιν δύναμαι).— Ὀξὺ ἀκούω κτλ.

§ 35. Πολλὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία εἶνε τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἡ δὲ ἄλλη τὸ ἔμμεσον. Τοιαῦτα ῥήματα εἶνε

α') τὰ παιδευτικά· π.χ. διδάσκω *σε τὴν ῥητορικήν*. Εἰς τὰ παιδευτικὰ ἀνήκει καὶ τὸ ἀναμιμνήσκειν καὶ τὸ ὑπομιμνήσκειν·

β') τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά· π.χ. ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσε·

γ') τὰ αἰτητικὰ αἰτεῖν, αἰτεῖσθαι, ἀπαιτεῖν, καὶ τὰ στερητικὰ ἀποστερεῖν καὶ ἀφαιρεῖσθαι· π.χ. *ὑμᾶς* βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ. Εἰς τὰ αἰτητικὰ ἀνήκει καὶ τὸ ἐρωτᾶν καὶ τὸ ἱκετεύειν. Εἰς δὲ τὰ στερητικὰ ἀνήκει καὶ τὸ κρύπτειν καὶ κρύπτεσθαι.

ΣΗΜ· Ἀντὶ τοῦ αἰτεῖν (ἀπαιτεῖν) τινά τι λέγεται καὶ αἰτεῖν (ἀπαιτεῖν) παρά τινός τι·

§ 36. Τὰ κλητικὰ (καλεῖν, ὀνομάζειν, προσαγορεύειν κτλ.) καὶ νὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιεῖν ἢ ἐκλέγειν, συντάσσονται πολλάκις μετὰ δύο αἰτιατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία παριστᾷ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἡ δὲ ἄλλη εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου· π.χ. *τοὺς φιλοσόφους θείους* προσαγορεύω.— Δαρεῖος *Κῦρον σατράπην* ἐποίησε.

§ 37. Πολλὰ ῥήματα πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου λαμβάνουσι καὶ αἰτιατικὴν σύστοιχον, ἤτοι ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον· π.χ. Μέλητός με ἐγράψατο *τὴν γραφὴν ταύτην*. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ποιεῖν ἢ λέγειν τινὰ ἀγαθὸν ἢ κακόν τι.

2. Ἡ Γενικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 38. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται τὰ ἑξῆς ῥήματα·

α') τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά· π.χ. *Μαθημάτων* φρόντιζε μᾶλλον ἢ χρημάτων.— Σωκράτης *τοῦ σώματος* οὐκ ἠμέλει.—Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ φείδεσθαι καὶ τὸ ἀφειδεῖν· οἷον *χρόνου* φείδου.

β') τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· π.χ. ἄνθρωπος ὢν μέμνησο *τῆς κοινῆς τύχης*·

γ') τὰ αἰσθητικὰ ὀσφραίνεσθαι, αἰσθάνεσθαι, ἀκούειν καὶ ἀκροᾶσθαι· π.χ. οἱ ἵπποι ἀνέστρεφον ἐπεὶ *τῶν καμήλων ὤσφροντο*·— τῶν μαρτύρων *ἀκηκόατε*,

ΣΗΜ. Τὸ αἰσθάνεσθαι συντάσσεται καὶ μετ' αἰτ., τὸ δὲ ἀκούειν συντάσσεται συνηθέστερον μετ' αἰτ., ὅταν τὸ ἀντικείμενον εἶνε πρᾶγμα σημαῖνον αὐτὸ τὸ ἀκουόμενον· π.χ· ἀκούω *τοὺς λόγους*. Πολλάκις δὲ συν-

τάσσεται μετ' αἰτ. τοῦ πράγματος ὡς ἀμέσου ἀντικειμένου καὶ γεν. τοῦ προσώπου ὡς ἐμμέσου ἀντικειμένου· π.χ. ὑμεῖς δ' *ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν*. Μετὰ τῆς γενικῆς δὲ τοῦ προσώπου δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ *παρά*.

δ) τὰ ἀρχικὰ καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτικήν· π.χ. δεινὸν τοὺς χείρους *τῶν βελτιόνων* ἄρχειν ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει *τῶν ἄλλων*. Οὕτω βασιλεύω, τυραννεύω, κρατῶ, περιγίγνομαι, ὑστερῶ, προσέχω τινὸς κ.τ.λ.

ε') τὰ ἐφετικὰ (ἐφίεσθαι, ἐπιθυμεῖν, ὀρέγεσθαι, γλίχεσθαι, ἐρᾶν καὶ τὸ πεινῆν καὶ τὸ διψῆν)· π.χ. *αἰσχρῶν κερδῶν*, μὴ ἐφίεσο·— *τοῦ ζῆν* οὐδεὶς ὡς ὁ γηράσκων ἐρᾷ.— Πεινῶσι πολλοὶ *τοῦ ἐπαίνου* οὐχ ἧττον ἢ τῶν σίτων.

ΣΗΜ. Τὸ ποθεῖν συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς.

στ') τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά· π.χ. μακάριος ὅστις *ἔτυχε* γενναίου *φίλου*. Τὸ στοχάζομαί τινος, ψεύδομαι (ἀποτυγχάνω) τινός.

ζ') τὰ ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά· π.χ. σὺν θεοῖς *ἄρχου* παντὸς *ἔργου*.— *Λῆγε τῶν πόνων* ἔτι πονεῖν δυνάμενος.

η') τὰ ἀφῆς σημαντικά· ἅπτεσθαι, ψαύειν, λαμβάνεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐπιλαμβάνεσθαι, ἀντέχεσθαι, καὶ τὸ πειρᾶν καὶ πειρᾶσθαι· π.χ. τῶν *ἀποθανόντων* οὐδὲν ἄλγος *ἅπτεται*·— *ἤθους δικαίου* φαῦλος οὐ *ψαύει* λόγος·— *νόμων ἔχεσθαι* τῶν ἐγχωρίων καλόν·— τίς οὐ πολλῶν *κακῶν πεπείραται*;

θ') τὰ μετοχῆς, μεταλήψεως καὶ ἀπολαύσεως σημαντικά· π.χ. Ἀνθρώπου ψυχὴ *τοῦ θείου μετέχει*·— τὸ ἀνθρώπινον γένος *μετείληφεν ἀθανασίας*.— *Οἱ ἀπολαύοντες τῶν σῶν ἀγαθῶν* εὖνοί σοι γίγνονται.—Ὀλίγοι *ἐγεύσαντο σίτου*. Τὸ καρποῦσθαι συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ γενικὴ αὕτη εἶνε διαιρετική, σημαίνει δηλ. τὸ ὅλον ἐξ οὗ μέρος μετέχει, μεταλαμβάνει, ἀπολαύει τις. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται καὶ ἄλλα ῥήματα· π.χ. *ἔτεμε τῆς γῆς*.— Ὁ Κῦρος λαβὼν *κρεῶν* διεδίδου.

ι') τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀπομακρύνσεως καὶ ἀπαλλαγῆς σημαντικὰ (χωρίζομαι, ἀφίσταμαι, ἀπέχω, ἀπέχομαι, ἐλευθεροῦμαι, εἴργομαι, κωλύομαι, ἀπαλάττομαι κτλ.) πᾶσα ἐπιστήμη *χωριζομένη ἀρετῆς* πανουργία φαίνεται. — *Ἀπέχει* Πλάταια *Θηβῶν* σταδίους ἑβδομήκοντα. Ἡ γενικὴ αὕτη λέγεται γενικὴ τοῦ χωρισμοῦ καὶ εἶνε ἔμμεσον ἀντικείμενον. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ μεταβατικὰ τῶν ῥημάτων τούτων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον, καὶ γενικὴν τοῦ χωρισμοῦ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον· π.χ. *λῦσόν με δεσμῶν*.— *Τὰ πλοῖα εἶργε* (Λύσανδρος) *τοῦ εἴσπλου*.

ια') τὰ πλησμονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικά· π.χ. τὸ ὑπερῷον *γέμει ἰσχάδων*.— Σὺν θεοῖς *οὐδενὸς ἀπορήσωμεν*. Τά μεταβατικὰ τούτων, ἤτοι τὰ πληρώσεως καὶ κενώσεως σημαντικά, πλὴν τῆς γενικῆς (ἥτις εἶνε ἔμμεσον ἀντικείμενον), δέχονται καὶ αἰτιατ. τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου· π.χ. ἔρως *ἡμᾶς* **ἀλλοτριότητος** μὲν **κενοῖ**, **οἰκειότητος** δὲ *πληροῖ*.— *Ἐγέμισε* τὴν ναῦν *ξύλων*.

ιβ') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετά τινος τῶν προθέσεων *ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπὲρ κατά*· π.χ. πολλοῖς ἡ γλῶττα *προτρέχει τῆς διανοίας*·— *τῶν πολεμίων κατεφρόνησαν*. Ὅταν τὰ τοιαῦτα ῥήματα εἶνε μεταβατικά, δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ γενικὴν διὰ τὴν πρόθεσιν ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον· π.χ. *ἰσχὺν* ἠξίωσαν *τοῦ δικαίου προθῆναι*·— τὰ τῶν τριάκοντα *ἁμαρτήματα* ἐμοῦ κατηγόρουν.

3. *Ἡ Δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον.*

§ 39. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα εἶνε·

α') τὰ ἔχοντα ἐν γένει τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι καί λέγειν. Ταῦτα, ἂν εἶνε μεταβατικά, δέχονται καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου· π.χ. οἱ θεοὶ *ἀγαθὰ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις*·— *ταῦτα ἀπαγγείλατε βασιλεῖ*.

β') τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν διάθεσιν, οἷον τὸ ὀργίζεσθαι, χαλεπαίνειν, εὐνοεῖν, φθονεῖν καὶ τὰ βοηθείας σημαντικὰ βοηθεῖν, ἀμύνειν, ἀρήγειν κτλ. π.χ. οἱ στρατιῶται *ὠργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ*·— δοῦλος πεφυκὼς *εὐνόει τῷ δεσπότῃ*.— *Ἀμυνῶ τῷ νόμῳ*.

γ') τὰ εὐπειθείας, ἀκολουθίας καὶ προσεγγίσεως σημαντικά· π.χ. *τοῖς νόμοις πείθου*·— *τῇ ἀχαριστίᾳ ἕπεται* ἡ ἀναισχυντία·— ὅμοιον *ὁμοίῳ* ἀεὶ *πελάζει*.

δ') τὰ ἑξῆς ῥήματα διὰ τῶν ὁποίων σημαίνεται ἀμοιβαιότης με-

ταξὺ τοῦ ὑποκειμ. καὶ τοῦ ἀντικειμ. 1) τὰ ἐρίσεως σημαντικά· ἐρίζειν, μάχεσθαι, πολεμεῖν κτλ. π.χ. *Θεῷ μάχεσθαι* δεινόν ἐστιν·— 2) τὰ συμφωνίας καὶ συνδιαλλαγῆς σημαντικά· π.χ. τὰ ἔργα οὐ *συμφωνεῖ τοῖς λόγοις*·— τοῖς *ἐχθροῖς κατηλλάγην*·— 3) τὰ μίξεως σημαντικά· π.χ. *κακοῖς ὁμιλῶν* (=συναναστρεφόμενος) καὐτὸς ἐκβήσει κακός·— 4) τὰ ὁμοιότητος καὶ ἰσότητος σημαντικά π.χ. *φιλοσόφῳ ἔοικας*. Ἡ δοτικὴ αὕτη λέγεται δοτικὴ τῆς κοινωνίας. Ἀντὶ τῆς δοτικῆς ταύτης δύναται νὰ τεθῇ ἡ *πρὸς* μετ' αἰτιατικῆς· π.χ. πολεμῶ πρός τινα, διαλλάττομαι πρός τινα κτλ. Τὰ μεταβατικὰ τῶν ῥημάτων τούτων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ δοτικὴν τῆς κοινωνίας ὡς ἔμμεσον· π.χ. ὁ Μίδας τὸν Σάτυρον ἐθήρευσεν *οἴνῳ κεράσας τὴν κρήνην*—*μικρὸν μεγάλῳ εἰκάζω*.

ε') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετά τινος τῶν προθέσεων ἐν, σύν, ἐπί, πρός, παρά, περὶ καὶ ὑπό· π.χ. *ἐμμένω τῷ λόγῳ*.— Τὰ Κύθηρα *ἐπίκειται τῇ Λακωνικῇ*.— Θεὸς τοῖς ἀργοῦσιν *οὐ παρίσταται*·—*συμφορᾷ περιέπεσον*. Πολλὰ μεταβατικὰ σύνθετα μετά τινος τῶν εἰρημένων προθέσεων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ δοτικὴν διὰ τὴν πρόθεσιν· π.χ. ὁ Θεὸς *τὴν ψυχὴν* κρατίστην *τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε*·—*ταύτῃ τῇ ὁδῷ* οἱ πολέμιοι *προσέχουσι τὸν νοῦν*.

§ 40. Τὸ μεταδιδόναι πλὴν τῆς δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου δέχεται καὶ γενικὴν διαιρετικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον· π.χ. *μετάδος ἡμῖν τῆς εὐπραξίας*.

β'. Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 41. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ λέγονται οἱ προσδιορισμοί, οἵτινες ἐκφέρονται δι' ἐπιθέτων καὶ συνάπτονται μετ' οὐσιαστικῶν, ἵνα προσδιορίσωσι καὶ διαστείλωσιν αὐτὰ ἀπ' ἄλλων ὁμοειδῶν· π.χ. *σοφὸς ἀνήρ*—*μεγάλη πόλις*.

§ 42. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ μετοχαὶ καὶ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι· π.χ. *ὁ λάμπων ἥλιος*·— ἡ *ἡμετέρα* πόλις. Πρὸς τούτοις καὶ γενικὴ πτῶσις καὶ ἐπίρρημα καὶ πρόθεσις μετὰ πτώσεως διὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου καὶ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· π.χ. *Ὁ Ἀθηναίων* (=ὁ Ἀθηναϊκὸς) δῆ-

μος·— *αἱ πέρυσι* (=αἱ περυσιναὶ) πρεσβεῖαι·— ἡ *κατὰ νόμον* (=ἡ νόμιμος) τιμωρία.

§ 42. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν· π.χ. *ὁ ἐπιμελὴς μαθητής, αἱ ὑψηλαὶ δρύες*.

§ 44. Πολλάκις ἐλλείπει τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, καὶ ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λαμβάνεται τότε ὡς οὐσιαστικόν. Συνήθως δὲ ἐλλείπει α') τὸ *ἄνθρωπος* ἢ ἀνήρ· π.χ. *οἱ σοφοί*, οἱ περὶ τὸν Κῦρον (δηλ. ἄνδρες)· β') τὸ *γῆ* ἢ *χώρα*· π.χ. ἡ *ἔρημος*, ἡ *οἰκουμένη*· γ') τὸ *μοῖρα*· π.χ. ἡ *εἱμαρμένη*, ἡ *πεπρωμένη*· δ') τὸ *τέχνη*· π.χ. ἡ ῥητορική· ε') τὸ *πρᾶγμα* ἢ *πράγματα*· π.χ. τὰ τῆς πόλεως (δηλ. πράγματα).

γ'. Ἡ παράθεσις.

§ 55. *Παράθεσις* λέγεται τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται ἵνα ἀκριβέστερον προσδιορίσῃ καὶ χαρακτηρίσῃ ἄλλο οὐσιαστικόν.

Συμφωνεῖ δὲ ἡ παράθεσις μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ πτῶσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος ἢ ἀριθμόν, π.χ. *Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεύς*·— περὶ *χρημάτων* λαλεῖς, *ἀβεβαίου πράγματος*.

δ'. Ἡ ἐπεξήγησις.

§ 46. *Ἐπεξήγησις* λέγεται τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται μετ' ἄλλο οὐσιαστικόν, ἵνα σαφηνίσῃ καὶ ἐπεξηγήσῃ αὐτό· π.χ. Ὁ κοινὸς *ἰατρός* σε θεραπεύσει, *χρόνος*. Εἶνε δὲ καὶ ἡ ἐπεξήγησις παράθεσις καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ πτῶσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ πρὸ τῆς ἐπεξηγήσεως τίθεται τὸ δηλαδή· π.χ. ὁ κοινὸς ὅλων ἰατρὸς θὰ σὲ θεραπεύσῃ, *δηλαδὴ ὁ χρόνος*.

§ 47. Πολλάκις πρὸς ἐπεξήγησιν τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας τίθεται ἀπαρέμφατον ἢ πρότασις διὰ τοῦ *ὅτι* ἐκφερομένη· π.χ. *τόδε* μοι δοκεῖ εὖ λέγεσθαι, *τὸ θεοὺς εἶναι τοὺς ἐπιμελουμένους ἡμῶν*.— Ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, *ὅτι τὸ συνέχον δημοκρατίαν ὅρκος ἐστίν*.

§ 48. Ὅταν ἡ ἐπεξήγησις εἶνε μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, λέγεται *ἐπιμερισμός*· π.χ. *οἱ ἐκπίπτοντες* παρ' Ἀθηναίους. *οἱ δυνατώτατοι* ἀνεχώρουν.— Οἱ *δὲ* κλῆρον ἐσημήναντο *ἕκαστος*.

ε' Προσδιορισμὸς διὰ γενικῆς.

1. *Ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν.*

§ 49. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ, ἵνα δηλώσῃ τὴν συνυπάρχουσαν μεταξὺ αὐτῶν σχέσιν. Κατὰ τὴν σχέσιν δὲ τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ γενικὴ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν εἶνε α') γενικὴ κτητική. π.χ. ἡ *οἰκία τοῦ Μιλτιάδου*·— *ὁ ἀγρὸς τοῦ Περικλέους*· β') γενικὴ τῆς ὕλης καὶ τοῦ περιεχομένου· π.χ. *στέφανος χρυσοῦ*·— *πλοῖα σίτου*· γ') γενικὴ τῆς αἰτίας· π.χ. *γραφὴ ἀσεβείας*· δ') γενικὴ τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἀξίας· π.χ. *ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν*·—*δοῦλος πέντε μνῶν*· ε') γενικὴ τοῦ διῃρημένου ὅλου (διαιρετική)· π.χ. *ἀνὴρ τοῦ δήμου* (=ἐκ τοῦ δήμου)· στ') γενικὴ ὑποκειμενική· π.χ. ἡ *νίκη τῶν Ἑλλήνων* (δηλ. οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν)· ζ' γενικὴ ἀντικειμενική· π.χ. *πόθος τῆς πατρίδος* (ποθεῖ τις τὴν πατρίδα).

2. Ἐπὶ *τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων.*

§ 50. Ὡς μετὰ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ μετὰ ἐπιθέτου τίθεται γενική· α') γενικὴ κτητική. Συντάσσονται δὲ μετὰ γενικῆς κτητικῆς τὰ ἐπίθετα, ἅτινα οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα θεωροῦνται ὡς κτῆμά τινος· π.χ. ἵππος *ἱερὸς τοῦ ἡλίου*·— *ὁ φίλος μου*· β') γενικὴ τῆς ἀξίας· π.χ. βιβλίον ἄξιον δραχμῆς· γ') γενικὴ τῆς αἰτίας· π.χ. *φόνου ὑπόδικος*· δ') γενικὴ τοῦ διῃρημένου ὅλου (διαιρετική). π.χ. *Οἱ χρηστοὶ τῶν ἀνθρώπων.*— *Οἱ σπουδαιότατοι τῶν λόγων.*— *Οἱ ἡμίσεις τῶν ἱππέων*· ε') γενικὴ ἀντικειμενική· π.χ. ποριστικὸς *τῶν ἐπιτηδείων* (=ἐπιτήδειος πορίζειν τὰ ἐπιτήδεια)·— τοῦ ἡδίστου *ἀκούσματος ἀνήκοος* εἶ (οὐκ ἤκουσας τὸ ἥδιστον ἄκουσμα).

Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται μάλιστα τὰ ἐπίθετα τὰ συγγενῆ πρὸς τὰ ῥήματα τὰ συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, ἤτοι τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ (ἀμνήμων τῶν κινδύνων), τὰ ἐπιμελείας

καὶ ἀμελείας σημαντικὰ (ἐπιμελὴς τῶν μαθημάτων), τὰ μετοχῆς σημαντικὰ (κοινωνὸς σοφίας), τὰ ἀρχικὰ (κύριος τῆς Ἀσίας), τὰ πλησμονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικὰ (παράδεισος ἀγρίων *θηρίων πλήρης*· *φίλων ἔρημος*), τὰ ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας σημαντικὰ (ὁ *γραμμάτων ἄπειρος* οὐ βλέπει βλέπων)· στ') γενικὴ συγκριτική. Μετὰ γενικῆς συγκριτικῆς συντάσσονται τὰ συγκριτικὰ καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν π.χ. Ἀλκιβιάδης ἦν *νεώτερος Περικλέους*·— ἐπιστήμη *ἐπιστήμης διάφορος*.

§ 31. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π.χ. *ἀξίως ἡμῶν αὐτῶν*·— *τῶν μεγίστων ἐπιτηδευμάτων ἀπείρως* ἔχουσι. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συντάσσονται τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα· π.χ. *ποῦ γῆς* ; σπανιώτερον χρονικά· π.χ. *πηνίκα τῆς ἡμέρας* ;

στ'. Προσδιορισμὸς διὰ δοτικῆς.

1. *Ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων.*

§ 52. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα εἶνε α') τὰ ὠφελίας καὶ βλάβης, φιλίας καὶ ἔχθρας σημαντικά· π.χ. οἱ πονηροὶ *ἀλλήλοις ἐχθροὶ* μᾶλλον ἢ *φίλοι* εἰσίν.— *Τὰ ἑκάστῳ ὠφέλιμα* κτήματα. β') τὰ εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σημαντικά· π.χ. ἵππος *εὐπειθὴς τῷ ἡνιόχῳ*.— Ἅπαντα *τῷ πλουτεῖν* ἔσθ' *ὑπήκοα*· γ') τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος, ταὐτότητος, συμφωνίας, συγγενείας, μίξεως καὶ προσεγγίσεως σημαντικά· π.χ. οὐ *ταὐτὰ* γίγνεται τἀγαθὰ *τοῖς ἡδέσι*.— Ἡδονὴ *ἄμικτος φρονήσει*.— Πλησία τῷ νυμφίῳ.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀνωτέρω τάξεις οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται μετὰ γενικῆς κτητικῆς· π.χ. τὸ φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ὑπήκοος, ὅμορος, συγγενής. Βοτιαῖοι *ὅμοροι Χαλκιδέων* οἰκοῦσι.— *Συγγενὲς ἀκολασίας.*

§ 58. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσομένων ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· π.χ. *ὁμοίως ἐκείνῳ*·— *εὐνοϊκῶς ἔχω τινί*. Καὶ τὸ *ἅμα* καὶ τὸ *ὁμοῦ*, ἐπειδὴ κατὰ σημασίαν εἶνε συγγενῆ μὲ τὰ μίξεως σημαντικὰ ἐπίθετα, συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· π.χ. *ὁμοῦ τῷ πηλῷ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ*.

2. *Δοτικὴ προσωπική.*

§ 54. Δοτικὴ προσωπικὴ λέγεται ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, διὰ τὸ ὁποῖον γίνεταί τι. Τοιαύτη δέ εἶνε α') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει τι ὡς κτῆμα ἢ πρὸς χρῆσιν (δοτικὴ κτητική)· τίθεται δὲ συνήθως μετὰ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ὑπάρχειν· π.χ. ἔστι μοι χρήματα (=ἔχω χρήματα) —Τούτων τῶν μερῶν ἕν ἐστι παισὶν (= διὰ τοὺς παῖδας, πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων)· β') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεταί τι (δοτ. χαριστικὴ καὶ ἀντιχαριστική)· π.χ. ἕκαστος ἑαυτῷ πονεῖ (χάριν ἑαυτοῦ, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ)· γ') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ὁποῖον ἀληθεύει τι (δοτ. τῆς ἀναφορᾶς)· π.χ. γέρων *γέροντι* γλῶτταν ἡδίστην ἔχει, παῖς παιδί· δ') ἡ δοτικὴ τοῦ συμπαθοῦντος προσώπου (δοτ. ἠθική)· π.χ. ὥς *μοι* καλὸς ὁ πάππος.

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 55. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται· α') δι' ἐπιρρημάτων· π.χ. κατέβην *χθὲς* εἰς Πειραιᾶ· β') διὰ πλαγίας πτώσεως μετὰ προθέσεως ἢ ἄνευ προθέσεως· π.χ. *ἐν Ἀθήναις* οἰκῶ·— οἱ λαγῷ *τῆς νυκτὸς* νέμονται.— γ') διὰ μετοχῆς ἢ ὅλης προτάσεως· π.χ. παῖς *ὢν* (=ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ) ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα· — *ὅτε ἡ μάχη ἐγένετο*, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὤν.

§ 56. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ σημαίνουσι α') τὸν χρόνον, β') τὸν τόπον, γ') τὸν τρόπον, δ') τὸ ποσόν. ε') τὸ κατά τι ἢ τὴν ἀναφοράν, στ') τὴν αἰτίαν.

1. Προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 57. Ὁ χρόνος ἐκφέρεται α') διὰ χρονικοῦ ἐπιρρήματος· π.χ. κατέβην *χθὲς* εἰς Πειραιᾶ· β') διὰ γενικῆς χρονικοῦ ὀνόματος (ἑσπέρας, μεσημβρίας, νυκτός, χειμῶνος. ἦρος, θέρους)· π.χ. ἡ οἰκία *χειμῶνος* μὲν εὐήλιός ἐστι, *θέρους* δὲ εὔσκιος· γ') διὰ γενικῆς μετὰ προθέσεως. π.χ. *Ἐπὶ Κέκροπος* ἡ Ἀττικὴ κατὰ πόλεις ᾠκεῖτο·— *πρὸ τῆς μάχης*· δ') διὰ δοτικῆς, ὅταν ὁ χρόνος εἶνε ἀκριβῶς ὡρισμένος. π.χ. ταύτῃ τῇ νυκτί. Ἡ δοτικὴ αὕτη τίθεται συνήθως μετ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν ἑορτῶν (ἐπειδὴ εἶνε ὡρισμένος ὁ ὁ χρόνος αὐτῶν) ἄνευ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ π.χ. Διονυσίοις, Παναθηναίοις. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ περίοδος χρονική, ἐντὸς τῆς ὁποίας γίνεταί τι, τότε τίθεται ἡ δοτικὴ μετὰ προθέσεως *ἐν*· π.χ. ἐν ἑβδομήκοντα ἔτεσιν.— ἐν εἰρήνῃ, ἐν πολέμῳ κτλ. ε') δι' αἰτ. μετὰ τῆς *μετά*, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ὕστερον, μετὰ τῆς *περί*, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ περίπου· π.χ. μετὰ τὴν μάχην (ὕστερον ἀπὸ τὴν μάχην), περὶ μεσημβρίαν (=περίπου τὸ μεσημέρι)· στ') διὰ χρονικῆς μετοχῆς· π.χ. παῖς *ὢν* ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα. ζ') διὰ χρονικῆς προτάσεως· π.χ. *ὅτε ἡ μάχη ἐγένετο*, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὤν.

2. Προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 58. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου σημαίνει α') τὸν τόπον, ἐν ᾧ γίνεταί τι, ἤτοι τὴν ἐν τόπῳ στάσιν· β') τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον πορεύεταί τι, ἤτοι τὴν εἰς τόπον κίνησιν· γ') τὸν τόπον, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁρμᾶταί τι, ἤτοι τὴν ἐκ τόπου κίνησιν· δ') τὸν τόπον διὰ τοῦ ὁποίου πορεύεταί τι, ἤτοι τὴν διὰ τόπου κίνησιν.

§ 59. Ἡ ἐν τόπῳ στάσις ἐκφέρεται α') διὰ τῶν στάσεως σημαντικῶν ἐπιρρημάτων. Τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ εἰς -οῦ π.χ. αὐτοῦ, πανταχοῦ, ἀλλαχοῦ), τὰ ἐξ ὀνομάτων εἰς -οι (π.χ. οἴκοι, Μεγαροῖ, Ἰσθμοῖ), τὰ εἰς -θι καὶ -σι (π.χ. αὐτόθι, Ἀθήνησι) καὶ ἄλλα τινά, οἷον ἐκεῖ, ἐνταῦθα, ἐνθάδε· π.χ. *αὐτοῦ* μένε.— *Ἀθήνησι* τοῦτο ἐγένετο·— *ἐνθάδε* κεῖται·— β') διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *ἐν*· π.χ. Οἱ *ἐν Χίῳ* μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου ὄντες στρατιῶται.

ΣΗΜ· Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὁ τόπος, πέριξ τοῦ ὁποίου, ἢ ἐπὶ τοῦ ὁποίου, ἢ πλησίον τοῦ ὁποίου, ἢ ὑπεράνω τοῦ ὁποίου, ἢ κάτωθεν τοῦ ὁποίου γίνεταί τι, τότε τίθεται ἢ γενικὴ ἢ δοτικὴ ἢ αἰτιατικὴ μετὰ τῆς ἁρμοζούσης προθέσεως (ἰδὲ τὸ περὶ προθέσεων κεφ.)· π.χ. ὅτ' *ἐπὶ γῆς* καὶ *ὁ ὑπὸ γῆν* χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος.—Πόλις ἐπὶ *θαλάσσῃ* (πλησίον τῆς θαλάσσης).

§ 60. Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφέρεται α') διὰ τῶν εἰς -δε (-ζε) ἢ -σε ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλων, οἷον τὸ ποῖ, οἷ, ὅποι, εἴσω, ἐνθάδε, κτλ.

π. χ. *ἄλλοσε οὐδαμόσε* ἐξῆλθες·— χωροῖς ἂν *εἴσω*· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθ. ἐπί· π.χ. Κροῖσος *ἐπὶ Σάρδεων* ἔφευγε· γ') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῶν προθέσεων εἰς, πρός, ἐπί, παρά, ὡς· π.χ. κατέβην χθὲς *εἰς Πειραιᾶ*.— Ἐξελαύνει *ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν*·— ἔφευγον *πρὸς* τὸ ὄρος.— Τὸν ὁμοῖον ἄγει Θεὸς *ὡς τὸν ὅμοιον*.

§ 61. Ἡ ἐκ τόπου κίνησις ἐκφέρεται διὰ τῶν εἰς -θεν ληγόντων ἐπιρρημάτων ἢ διὰ γενικῆς μετὰ τῆς *ἐκ* ἢ τῆς *ἀπό*· π.χ. *ἐξ ἀγορᾶς* ἢ *πόθεν* Μενέξενος; *ἐξ ἀγορᾶς* ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου.

§ 62. Ἡ διὰ τόπου κίνησις ἐκφέρεται διὰ γενικῆς μετὰ τῆς *διά*· π.χ. πορεύομαι *διὰ τῆς ἀγορᾶς*.

3. Προσδιορισμὸς τοῦ τρόπου.

§ 63. Ὁ τρόπος ἐκφέρεται α') διὰ τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων· π.χ. βουλεύου μὲν *βραδέως*, ἐπιτέλει δὲ *ταχέως* τὰ δόξαντα· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῶν προθέσεων *διά*, *μετά*, *ἀπό*, *ἐκ*· π.χ. ἡ σοφία οὐκ *ἀπὸ ταυτομάτου* (=αὐτομάτως) παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις.— Οἱ Πελοποννήσιοι ἐπῆλθον *διὰ τάχους* (=ταχέως)· γ') διὰ δοτικῆς ἁπλῆς ἢ μετὰ τῆς προθέσεως *σύν*, ὡς· *βίᾳ* εἷλον τὸ χωρίον·— *σὺν γέλωτι* ἦλθον· δ') δι' αἰτ. ἁπλῆς ἢ μετὰ τῆς προθέσεως *κατά*· π.χ. τίνα τρόπον (=πῶς) τὴν θύραν κόψω·— *κατ' ἄλλον τρόπον* ὀνομάζει τὸ ἀγαθόν· ε') διὰ τροπικῆς μετοχῆς· π.χ. *ληζόμενοι* ζῶσιν.

§ 64. Συγγενὴς μὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τρόπου εἶνε ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ὀργάνου ἢ μέσου. Τὸ ὄργανον ἢ μέσον ἐκφέρεται α') διὰ δοτικῆς· π.χ. *λίθοις* ἔβαλον· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *διὰ* μάλιστα ἐπὶ προσώπων· π.χ *διὰ τῶν ὀφθαλμῶν* ὁρῶμεν·— ἔλεγε *δι' ἑρμηνέως*.

4. Προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ.

§ 65. Τὸ ποσὸν ἐκφέρεται α') διὰ τῶν ποσοτικῶν ἐπιρρημάτων· π.χ. *πάνυ* ὀλίγοι·— *πολὺ* ἄριστος.— β') διὰ δοτικῆς. Ἡ δοτικὴ τίθεται μετὰ τῶν παραθετικῶν καὶ τῶν ἐχόντων ἔννοιαν παραθετικὴν καὶ λέγεται *δοτικὴ τοῦ μέτρου* ἢ *τῆς διαφορᾶς*· π.χ. *πολλῷ* κρεῖτ-

τόν ἐστιν ἐμφανὴς φίλος ἢ χρυσὸς ἀφανής·— ἐνιαυτῷ πρεσβύτερος·— γ') δι' αἰτιατικῆς ἐπὶ ἐκτάσεως τοπικῆς ἢ χρονικῆς· π.χ. Ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν *σταδίους ἑβδομήκοντα*·— ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει *πολὺν χρόνον*.

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ γενικὴ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος. Τοιαύτη γενικὴ τίθεται μετὰ τοῦ ἀξιοῦν, ἀξιοῦσθαι, τιμᾶν, τιμᾶσθαι, καὶ μετὰ τῶν πωλήσεως καὶ ἀγοράσεως σημαντικῶν ῥημάτων· π.χ. ἠξιώθην *μεγάλων δωρεῶν*·— *τῶν πόνων* πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγαθ' οἱ θεοί.

5. Προσδιορισμὸς τοῦ κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

§ 66. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς ἐκφέρεται α') δι' αἰτιατ. π.χ. θαυμαστὸς *τὸ μέγεθος*·— *τὸν δάκτυλον* ἀλγῶ· β') δι' αἰτιατ. μετὰ τῆς προθέσεως κατά, εἰς, πρός, περί· π.χ. καθαρὸς καὶ *κατὰ τὸ σῶμα* καὶ *κατὰ τὴν ψυχήν*· *πρὸς χειμῶνα* καὶ *θέρος* καρτερικώτατος·— οἱ διαφέροντες *εἰς ἀρετήν*· γ') διὰ δοτικῆς· π.χ. ἐγὼ οὔτε *ποσὶν* εἰμι ταχύς, οὔτε *χερσὶν* ἰσχυρός· δ') δι' ἀπαρεμφάτου· π.χ. φοβεροὶ μὲν *ἰδεῖν* (=κατὰ τὴν ὄψιν), δεινοὶ δὲ *μάχην*. Πολλάκις τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο τίθεται μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὥστε· π.χ. τὸ ὕδωρ ψυχρὸν *ὥστε λούσασθαι* (=ὡς πρὸς τὸ λούσασθαι, εἰς τὸ νὰ λουσθῇ τις).

6. Προσδιορισμὸς τοῦ αἰτίου.

§ 67. Τὸ αἴτιον εἶνε τριπλοῦν· α') τὸ ποιητικόν, ἤτοι τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον· β') τὸ ἀναγκαστικόν, ἤτοι τὸ ἀναγκάζον τὸ ποιητικὸν εἰς ἐνέργειαν· γ') τὸ τελικόν, ἤτοι τὸ σημαῖνον τὸ τέλος, τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον γίνεταί τι.

§ 68. Τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ῥημάτων εἶνε τὸ ὑποκείμενον, ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *ὑπὸ* (σπανίως μετὰ τῆς πρός, παρά, ἐκ)· π.χ. βούλονται πάντες *ὑπὸ τῶν παίδων* θεραπεύεσθαι· β') διὰ δοτικῆς ὅταν τὸ ῥῆμα εἶνε χρόνου παρακειμένου ἢ ὑπερσυντελίκου ἢ τετελεσμένου μέλλοντος· π.χ. ταῦτα *Θεμιστογένει* τῷ Συρακουσίῳ γέγραπται.

69. Τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *ὑπὸ* ἢ *ἕνεκα*, σπανιώτερον μετὰ τῆς *ἐκ* ἢ *ἀπό*· π.χ. οὐκ ἠδύναντο καθεύδειν *ὑπὸ λύπης*· *τῶν ἀδικημάτων ἕνεκα* αὐτοὺς ἀπέκτειναν·— *ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος* ἐπῃνέθη. Μετὰ τῶν ῥημάτων θαυμάζειν, μακαρίζειν, οἰκτείρει, φθονεῖν καὶ τῶν ὁμοίων τίθεται ἁπλῆ γενικὴ εἰς δήλωσιν τῆς αἰτίας· π.χ. θαυμάζω σε *τῆς τόλμης*.— Ἐπὶ τῶν ῥημάτων κρίνειν, δικάζειν, διώκειν (=κατηγορεῖν), φεύγειν (=κατηγορεῖσθαι) τίθεται κατὰ γενικὴν τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖόν τις κρίνει, δικάζει κτλ. Οἱ Πέρσαι δικάζουσι καὶ *ἀχαριστίας*. — διώξομαί σε *δειλίας* (=θά σε κατηγορήσω ἐπὶ δειλίᾳ)· β') διὰ δοτικῆς· π.χ. *δειλίᾳ* ἔλιπον τὴν τάξιν. Μετὰ τῶν ψυχικοῦ παθήματος σημαντικῶν ῥημάτων λυπεῖσθαι, χαίρειν, ἥδεσθαι, ἄχθεσθαι κτλ. τίθεται πολλάκις ἡ δοτικὴ μετὰ τῆς προθέσεως *ἐπί*· π.χ. *χαῖρε* μὲν *ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι* τῶν ἀγαθῶν, *λυποῦ* δὲ μετρίως *ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις* τῶν κακῶν· γ') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθ. *διά*, σπανίως μετὰ τῆς προθέσεως *παρὰ* ἢ *κατά*· π.χ. ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου *δι' εὔνοιαν*— *κατὰ φιλίαν* (=διὰ φιλίαν) οἱ πλεῖστοι ξυνέσποντο· δ') δι' αἰτιολογικῆς μετοχῆς ἢ αἰτιολογικῆς προτάσεως· π.χ. ὁ Κῦρος, ἅτε παῖς *ὢν* φιλόκαλος καὶ φιλότιμος, ἥδετο τῇ στολῇ.— Χαίρω *ὅτι εὐδοκιμεῖς*.

§ 70. Τὸ τελικὸν αἴτιον, ἤτοι ὁ σκοπός, ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τοῦ *ἕνεκα* ἢ *ἕνεκεν*, σπανιώτερον μετὰ τῆς *ὑπέρ*· π.χ. τὰ δένδρα θεραπεύειν *τοῦ καρποῦ ἕνεκεν*.— *Ὑπὲρ δόξης* πάντα ποιοῦσι· β') διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς προθ. *ἐπί*· π.χ. *ἐπὶ κακῷ* ἀνθρώπου σίδηρος ἀνεύρηται· γ') δι' αἰτιατ. μετὰ τῆς προθ. *ἐπὶ* ἢ *πρός*, σπανιώτερον μετὰ τῆς *διά*, *κατά*, *εἰς*· π.χ. ἴτω τις *ἐφ' ὕδωρ*·— παντοδαπὰ εὕρηται ταῖς πόλεσι *πρὸς φυλακήν*· δ') διὰ τελικῆς μετοχῆς, τελικῆς προτάσεως καὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου· π.χ. τοῦτο *λέξων* ἔρχομαι·— τὰ πλοῖα Ἀβροκόμας κατέκαυσεν, *ἵνα μὴ* Κῦρος *διαβῇ*. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Αἰγινήταις Θυρέαν *οἰκεῖν* (=ἵνα οἰκῶσι).

Β'. Περὶ ἄρθρου.

§ 71. Τὸ ἄρθρον ἦτο ἀρχαιότατα δεικτικὴ ἀντωνυμία Τὴν σημασίαν ταύτην ἐτήρησεν ἐν τῷ πεζῷ τῶν Ἀττικῶν λόγῳ α') εἰς τὸ *ὁ μὲν— ὁ δὲ* (=οὗτος μὲν—ἐκεῖνος δὲ) καθ' ὅλας τὰς πτώσεις· π.χ. περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν *ὁ μὲν* (=οὗτος μὲν) γὰρ θνητός, *ἡ δὲ* (=ἐκείνη δὲ) ἀθάνατος· β') εἰς τὸ *ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ*, καθ' ὅλους τοὺς τύπους π.χ. Κῦρος δίδωσι Κλεάρχῳ μυρίους Δαρεικούς· ὁ δὲ (=οὗτος δὲ) λαβὼν τὸ χρυσίον συνέλεξε στράτευμα· γ') εἰς τὸ *καὶ τόν*, ὅπερ εὕρηται μόνον ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου· π.χ. *καὶ τὸν* ἀποκρίνασθαι λέγεται· δ') εἰς τὸ *τὸν καὶ τόν*, *τὸ καὶ τό*, π.χ. ἀφικνοῦμαι ὡς *τὸν καὶ τὸν* (=πρὸς τὸν δεῖνα καὶ δεῖνα). Ἔδει *τὸ καὶ τὸ* ποιῆσαι· ε') εἰς τὸ *πρὸ τοῦ* (= πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον).

§ 72. Τὸ ἄρθρον ὡς ἄρθρον τίθεται μετὰ οὐσιαστικοῦ α') ἵνα παραστήσῃ ἀντικείμενόν τι εἴδους τινὸς ὡς γνωστὸν καὶ ὡρισμένον· π.χ. οὕτως ἐκέλευσεν ὁ *ἄνθρωπος* (ὁ γνωστὸς ἄνθρωπος).— Οἱ *ἑπτὰ σοφοί*· β') ἵνα δηλώσῃ ὅλον εἶδος ὡρισμένον· π.χ. *ὁ ἄνθρωπος* θείας μετέσχε μοίρας (=τὸ ἀνθρώπινον γένος), οὕτω τίθεται τὸ ἄρθρον μάλιστα μετὰ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν οὐσιαστικῶς λαμβανομένων· π.χ. ὁ *ἀνδρεῖος* (=πᾶς ἀνδρεῖος) *ὁ βουλόμενος*.

§ 73. Ἄνευ ἄρθρου τίθενται α') τὰ κύρια ὀνόματα (ἐκτὸς ἐὰν εἶνε γενικῶς γνωστὰ ἢ ἐμνημονεύθησαν ἀνωτέρω· π.χ. ὁ Ὅμηρος)· β') τὸ βασιλεύς, ὅταν λέγηται ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· γ') εἴς τινας συνήθεις καταστάσας φράσεις: ἅμ' ἕῳ, ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἀφ' ἑσπέρας, μέχρι δείλης, ἐν δεξιᾷ ἄνδρες καὶ γυναῖκες (=γυναικόπαιδα) κτλ.

§ 74. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συνάρθρου οὐσιαστικοῦ τίθεται ἢ μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς: αἱ *δεύτεραι* φροντίδες σοφώτεραι, ἢ χάριν ἐμφάσεως μετὰ τὸ οὐσιαστικόν, ἐπαναλαμβάνεται δὲ τὸ ἄρθρον καὶ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου· π.χ. ὀχληρὸν ὁ χρόνος ὁ *πολύς*.

§ 75. Τὸ ἐπίθετον, ὅπερ ἄνευ ἄρθρου κεῖται πρὸ συνάρθρου οὐσιαστικοῦ ἢ μετὰ σύναρθρον οὐσιαστικόν, εἶνε κατηγορούμενον τοῦ οὐσια-

στικοῦ· π χ. *βέβαιον* ἄξεις τὸν βίον δίκαιος *ὤν*·— τὸ σῶμα *θνητὸν* ἔχομεν.

§ 76. Γενικὴ πτῶσις καὶ ἐπίρρημα καὶ πρόθεσις μετά τινος πτώσεως διὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνουσιν δύναμιν ἐπιθέτου· π.χ. *ὁ τοῦ βασιλέως* (=ὁ βασίλειος) θρόνος·— *αἱ πέρυσι* (=αἱ περυσιναὶ) πρεσβεῖαι·— *ἡ κατὰ νόμον* (=ἡ νόμιμος) τιμωρία

§ 77. Πᾶσα λέξις καὶ ὁλόκληρος πρότασις διὰ τοῦ ἄρθρου τὸ λαμβάνει δύναμιν οὐσιαστικοῦ· π.χ. ὅταν λέγω τὸ *ἡμεῖς*, τὴν πόλιν λέγω.— Ἓν ἔτι λείπεται, τὸ *ἢν πείσωμεν ὑμᾶς*.

Γ'. Περὶ ἀντωνυμιῶν.

1. *Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.*

§ 78 Αἱ ὀνομαστικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τίθενται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον μετ' ἐμφάσεως (ἄλλως παραλείπονται)· π χ. *σὺ* μὲν παιδείας ἐπιθυμεῖς, *ἐγὼ* δὲ παιδεύων ἄλλους ἐπιχειρῶ. Ὡς προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου χρησιμεύει ἡ *αὐτός*. Ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τίθεται οἱ μὲν ἐγκλιτικοὶ τύποι, μου, μοι, με. σου, σοι. σε, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἁπλῶς τὸ πρόσωπον, οἱ δὲ ὀρθοτονούμενοι ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ, σοῦ, σοί, σέ, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον μετ' ἐμφάσεως· π χ. ἔστι *μοι* χρήματα·— *ἐμοὶ* μὲν ἔστι χρήματα, *σοὶ* δ' οὔ.

2. *Ἡ ὁριστικὴ καὶ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία* **αὐτός.**

§ 79. Ἡ *αὐτός*. α') ἔχει διασταλτικὴν σημασίαν· π.χ. *αὐτὸς ὁ* βασιλεύς.— Ἐμὲ *αὐτὸν* ὕβρισεν· β') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ἔχει καὶ ἐπαναληπτικὴν σημασίαν καὶ χρησιμεύει ὡς προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου· π χ. μετεπέμψατο ὁ Ἀστυάγης τὴν θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα *αὐτῆς*· γ') μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει ταυτότητα καὶ τίθεται ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐπίθετον· π χ. *ὁ αὐτὸς* ἀνὴρ (=ὁ ἴδιος)

3. *Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.*

§ 80. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τίθενται ἀντὶ τῶν προσωπικῶν, ὅταν ἀναφέρωνται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως· π.χ.

πείθω *ἐμαυτόν*·—*γνῶθι σαυτόν*.— *ἑαυτοῦ* κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

§ 81. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου τίθεται καὶ εἰς ἐξηρτημένας προτάσεις ἀναφερομένη εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως (ἔμμεσος αὐτοπάθεια)· π.χ. Ἄνθρωποι ἐπ' οὐδένας μᾶλλον συνίστανται ἢ ἐπὶ τούτους, οὓς ἂν αἴσθωνται ἄρχειν ἑαυτῶν ἐπιχειροῦντας. Ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ταύτης αὐτοπαθείας τίθεται καὶ ἡ προσωπικὴ οὗ (σπανίως), οἷ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς· π.χ. ἐφοβεῖτο ὁ Κῦρος μὴ *οἱ* ὁ πάππος ἀποθάνῃ.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ εὕρηνται ἐνίοτε αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς π.χ. ἀπίστως ἔχουσι *πρὸς ἑαυτοὺς* (=πρὸς ἀλλήλους).

4. *Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.*

§ 82. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι τίθενται ἐπὶ ἐμφάσεως· ἄλλως τίθενται αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἢ (ἐπὶ αὐτοπαθείας) τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν· π.χ. *τὴν ἐμὴν* τύχην εὑρήσεις βελτίω τῆς *σῆς*.— Τὴν σιγήν *σου* συγχώρησιν θήτω — Ἐλεύθερον φύλαττε τὸν *σαυτοῦ* τρόπον.— Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου δὲν εἶνε εὔχρηστος παρὰ τοῖς Ἀττικῆς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμεύει ἡ γενικὴ τῆς *αὐτός* (αὐτοῦ, αὐτῶν) καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας ἡ γεν. *ἑαυτοῦ* καὶ *ἑαυτῶν*· π χ. Ἀστυάγης μετεπέμψατο τὴν θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα *αὐτῆς*.— Τῶν νικώντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σῴζειν καὶ τὰ τῶν ἡττημένων λαμβάνειν.

5. *Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.*

§ 83. Ἡ *ὅδε* δεικνύει τι παρὸν ἢ εὐθὺς κατόπιν λεγόμενον, ἡ *οὗτος* σημαίνει τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο λόγος πρὸ ὀλίγου, ὅθεν ἀναφέρεται συνήθως εἰς τὰ ἡγούμενα, σπανιώτερον εἰς ἑπομένην ἐπεξήγησιν· π.χ. ἐγώ τε καὶ Μελησίας *ὅδε* (=οὗτος ἐδῶ).— Ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημένα) μὲν σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δ' ἀπάγγελλε *τάδε* (=τὰ ἑξῆς).— ἀνδρεῖος ὀνομάζεται οὗτος, ὃς ἂν ἐν τῇ τάξει μένων μάχηται.— Ἡ *ἐκεῖνος* δεικνύει τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς μεμακρυσμένον.

ΣΗΜ. Ὡς διαφέρει ἡ οὗτος τῆς ὅδε, διαφέρει καὶ ἡ τοσοῦτος τῆς τοσός δε, ἡ τοιοῦτος τῆς τοιός δε, καὶ ἡ τηλικοῦτος τῆς τηλικός δε

π.χ. *τοιαῦτα* (δηλ· οἷα τὰ εἰρημένα) μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον, οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς *τοιάδε* (δηλ. οἷα τὰ ἑξῆς).

6. *Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.*

§ 84. Αἱ ἁπλαῖ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅς, οἷος, ὅσος ἀναφέρονται εἰς ὡρισμένον τι, αἱ δὲ σύνθετοι ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος ἀναφέρονται εἰς ἀόριστόν τι καὶ γενικόν· π.χ, ἔστι δίκης ὀφθαλμός, *ὅς* τὰ πανθ' ὁρᾷ. — Μακάριος *ὅστις* ἔτυχε γενναίου φίλου.

§ 85. Τὸ ἀναφορικὸν τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται· ἡ πτῶσις τοῦ ἀναφορικοῦ κρέμαται ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν κατέχει ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει· π.χ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀνήρ ὃν εἶδες.

Ἀλλὰ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἀναφορικοῦ τίθεται συνήθως κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, ὅταν αὕτη εἶνε γενικῆς ἢ δοτικῆς πτώσεως, τὸ δὲ ἀναφορικὸν εἶνε ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῆς· π.χ. ἔστε ἄξιοι *τῆς ἐλευθερίας*, *ἧς* κέκτησθε (ἀντὶ ἣν κέκτησθε). Ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἀναφορικὸν ἀναφέρεται, ἂν εἶνε δεικτικὴ ἀντωνυμία, παραλείπεται, ἂν δὲ εἶνε οὐσιαστικόν, μεταβαίνει πολλάκις εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἄνευ ἄρθρου π.χ. ἐπαινῶ σε ἐφ' οἷς λέγεις (=ἐπὶ τούτοις, ἃ λέγεις). ἀμαθέστατοί ἐστε *ὧν* ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων (=τῶν Ἑλλήνων, οὓς ἐγὼ οἶδα)

ΣΗΜ. Ἐνίοτε ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται τὸ ἀναφορικόν, τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἀναφορικοῦ· π.χ. *πολιτείαν οἵαν* εἶναι χρὴ παρὰ μόνοις ἡμῖν ἐστι (=πολιτεία, οἵαν κτλ.)· Τοῦτο γίνεται συνήθως εἰς τὸ οὐδείς ἐστιν ὅς τις οὐ... παραλείπεται δηλ. τὸ *ἐστί*, τὸ δὲ οὐδεὶς τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἀναφορικοῦ, π.χ· Γοργίας *οὐδενὶ ὅτῳ* οὐκ ἀπεκρίνατο (= οὐδείς ἐστιν ὅτῳ οὐκ ἀπ. Γοργίας).

§ 86. Ἡ οἷος, ὅσος καὶ τὸ ἐπίρρημα ὡς τίθενται πολλάκις ἐπὶ ἀναφωνήσεων θαυμασμοῦ· π.χ. *ὅσην* τὴν δύναμιν ἔχεις (=πόσον μεγάλην!)·— *ὥς* μοι καλὸς ὁ πάππος (=πόσον καλὸς κτλ.).

7. *Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία* **τίς.**

87. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τὶς* οὐσιαστικῶς μὲν λαμβανομένη σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἀόριστον· π.χ. ἴτω *τις* ἐφ' ὕδωρ. Ἐπιθετικῶς δὲ λαμβανομένη παριστᾷ τὸ μεθ' οὗ τίθεται ὡς ἀόριστον· π.χ. *γυνή τις* χήρα ὄρνιν εἶχε.

Μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν ἡ *τὶς* συναπτομένη κολάζει τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ σημαίνει *περίπου*· π.χ. ἡ γραφὴ *τοιάδε τις* ἦν (=τοιαύτη περίπου)·— *πεντήκοντά τινας* ἀπέκτειναν.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδέτερον *τὶ* σημαίνει ἐνίοτε *σπουδαῖόν τι*, λόγου ἄξιον· π.χ. οἴονταί *τι* εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι (=νομίζουν ὅτι εἶνε κἄτι, δηλ· σπουδαῖοι)·— ἔδοξέ *τι* λέγειν (ἐφάνη ὅτι ἔλεγε κἄτι σπουδαῖον).

8. *Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.*

§ 88. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν μετοχὴν ἢ εἰς ἐξηρτημένην πρότασιν. π.χ *Τὶ ἂν ποιοῦντες* ἀναλάβοιμεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν;— *Ὅταν τί ποιήσω* νομιεῖς τοὺς Θεοὺς σοῦ φροντίζειν;— Ἐνίοτε κεῖνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει δύο ἐρωτηματικὰ ἀσυνδέτως· π.χ. *τίνας* ὑπὸ *τίνων* εὕροιμεν ἂν μείζονα εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων;

Δ'. Περὶ ῥήματος.

1. *Προσωπικά, ἀπρόσωπα.*

§ 89. Τὰ ῥήματα εἶνε ἢ προσωπικὰ ἢ πρόσωπα. *Προσωπικὰ* λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα εἶνε εὔχρηστα καθ' ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ δέχονται καὶ πρόσωπον ὡς ὑποκείμενον. Ἀπρόσωπα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶσι μόνον κατὰ τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον καὶ δὲν δέχονται προσωπικὸν ὑποκείμενον· π.χ. δεῖ, χρή προσήκει, ἔξεστι, πέπρωται, εἵμαρται.

§ 90. Ῥήματά τινα λαμβάνονται καὶ προσωπικῶς καὶ ἀπροσώπως· π.χ. δοκῶ καὶ δοκεῖ, συμβαίνω καὶ συμβαίνει κτλ.

§ 91. Καὶ ἐκ προσωπικῶν ῥημάτων εὕρηνταί τινα ἐν τῷ παθητικῷ τύπῳ ὡς ἀπρόσωπα· π.χ. λέγεται, ᾄδεται, ὁμολογεῖται.

§ 92. Ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ τίθεται ἀπαρέμφατον· π.χ. *δεῖ* γράμματα *μαθεῖν* καὶ μαθόντα νοῦν *ἔχειν*, ἢ νοεῖται ἡ ἀφῃρημένη αὐτῶν ἔννοια π.χ. *δεῖ* μοι χρημάτων = ἔνδειά ἐστί μοι χρημάτων.

2. *Αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων.*

α'. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα.

§ 93. Πολλὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα· π.χ. ἄγω τινὰ—ὁδηγῶ τινα, καὶ ἄγω=χωρῶ, ἔρχομαι. Καιρὸς ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους·— ἐκλείπω τι=ἀφίνω τι, καὶ ἐκλείπω=ἀφανίζομαι. Ἐξέλιπεν ἡ σελήνη.

§ 94. Πολλὰ ἀμετάβατα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά· π.χ. διαβαίνω τὸν ποταμόν·— περιέρχομαι τὴν γῆν.

β'. Τὰ παθητικά.

§ 95. Παθητικὰ σχηματίζονται ἐκ τῶν μεταβατικῶν ἐνεργητικῶν, ἅτινα συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς. Ἐν τῇ τροπῇ δὲ τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς παθητικὸν μεταβάλλεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς ποιητικὸν αἴτιον τοῦ παθητικοῦ π.χ. ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν=ὁ υἱὸς ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ πατρός.

§ 96. Ἐνίοτε καὶ ἐκ ῥημάτων συντασσομένων μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς ἀπαντᾷ παθητικόν· π.χ. ἄρχομαι, καταφρονοῦμαι, ἀμελοῦμαι, καταγελῶμαι, φθονοῦμαι, ἐπιβουλεύομαι, ὡς: ἀσκεῖται τὸ τιμώμενον, *ἀμελεῖται* δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον.— Παλαμήδης διὰ σοφίαν *φθονηθεὶς* ὑπ' Ὀδυσσέως ἀπώλετο.

§ 97. Ὅταν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα συντάσσηται μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς, ἐν τῇ τροπῇ αὐτοῦ εἰς παθητικὸν ἡ αἰτιατικὴ γίνεται ὑποκείμενον, ἡ δὲ γενικὴ ἢ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος· π.χ καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον= καταγιγνώσκεταί τινος θάνατος·— κεράννυμι οἶνον ὕδατι=κεράννυται οἶνος ὕδατι.

§ 98. Ὅταν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα συντάσσηται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, ἐν τῇ τροπῇ αὐτοῦ εἰς παθητικὸν ἡ αἰτιατικὴ τοῦ προσώπου μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, ἡ δὲ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἀμετάβλητος· π.χ. διδάσκω τινὰ τὴν ῥητορικὴν=διδάσκεταί τις ὑπ' ἐμοῦ τὴν ῥητορικήν. Ἂν δὲ μία αἰτιατικὴ εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου, ἐν τῷ παθητικῷ γίνεται κατηγορού-

μενον τοῦ ὑποκειμένου· οἱ Ἀθηναῖοι εἵλοντο Περικλέα *στρατηγὸν* =Περικλῆς ᾑρέθη ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός. Ἂν δὲ ἡ μία αἰτιατικὴ εἶνε σύστοιχος, αὕτη μένει ἀμετάβλητος· π.χ. εὐεργετῶ τινὰ μεγάλην εὐεργεσίαν= εὐεργετεῖταί τι ὑπ' ἐμοῦ μεγάλην εὐεργεσίαν;

§ 99. Ὡς παθητικὸν τοῦ *ἀποκτείνω* εἶνε τὸ *ἀποθνήσκω*, τοῦ *ποιῶ* (τινὰ εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι) τὸ *πάσχω* (εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι), τοῦ *λέγω* (τινὰ εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι) τὸ *ἀκούω* (εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι), τοῦ *διώκω* (κατηγορῶ ἐπὶ δικαστηρίου) τὸ *φεύγω* (=κατηγοροῦμαι ἐπὶ δικαστηρίου). τοῦ *αἱρῶ* (=συλλαμβάνω, κυριεύω) τὸ ἁλίσκομαι.

γ'. Τὰ μέσα ῥήματα.

§ 100. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουσιν ἐνέργειαν κατ' εὐθεῖαν ἢ πλαγίως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον. Διαιροῦνται δὲ εἰς εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ, πλάγια ἢ περιποιητικὰ καὶ δυναμικά.

§ 101. Τὰ αὐτοπαθῆ μέσα σημαίνουσιν ἐνέργειαν ἐπιστρέφουσαν κατ' εὐθεῖαν εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον· π.χ. λούομαι=λούω ἐμαυτόν, χρίομαι, ἀλείφομαι, γυμνάζομαι, ὁπλίζομαι, κοσμοῦμαι, καλύπτομαι, καλλωπίζομαι.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τὸ μέσον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ σημαίνει ἐνέργειαν μεταβαίνουσαν ἀμοιβαίως εἰς τὰ ὑποκείμενα (μέσον ἀλληλοπαθές)· π.χ. ὑβρίζονται=ὑβρίζουσιν ἀλλήλους·

§ 102. Τὰ πλάγια ἢ περιποιητικὰ μέσα σημαίνουσιν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ π.χ. πορίζομαι χρήματα—πορίζω ἐμαυτῷ χρήματα· ποιοῦμαί τινα φίλον=ποιῶ τινα ἐμαυτῷ φίλον.

ΣΗΜ. Τὰ περιποιητικὰ μέσα σημαίνουσι πολλάκις πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ διὰ μέσου ἄλλου (μέσα διάμεσα)· π.χ. οἰκοδομοῦμαι οἶκον=οἰκοδομῶ ἐμαυτῷ οἶκον (διὰ τοῦ οἰκοδόμου). δανείζομαι χρήματα = δανείζει μοί τις χρήματα, τίθεμαι νόμους κτλ. Τοὺς ἀγράφους νόμους οὐχ οἱ ἄνθρωποι *ἔθεντο*, ἀλλ' οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις *ἔθεσαν*.

§ 103. Τὰ δυναμικὰ μέσα ῥήματα σημαίνουσι πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ τὸ ὑποκείμενον διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ἢ μέσων· π.χ. ἀποφαίνομαι γνώμην=ἀποφαίνομαι γνώμην ἐμαυτοῦ· ποιοῦμαι λόγον=

λέγω, ἐν ᾧ τὸ *ποιῶ λόγον* σημαίνει γίνεται αἴτιος νὰ λέγωσιν ἄλλοι·

ΣΗΜ. Τὸ *ποιοῦμαι* μετ' ἀφῃρημένου ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ ἀποτελεῖ ἐμφαντικὴν περίφρασιν τοῦ ῥήματος· π.χ. ποιοῦμαι πόλεμον=πολεμῶ, ποιοῦμαι χρῆσιν=χρῶμαι κτλ.

3. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

Προσημείωσις. Ἡ πρᾶξις α') κατὰ μὲν τὴν ποιότητα παρίσταται ἢ ὡς διαρκοῦσα ἢ ὡς τετελεσμένη ἢ ὡς γενομένη ἁπλῶς· β') κατὰ τὸν χρόνον παρίσταται ἢ ὡς παροῦσα, ἢ ὡς παρελθοῦσα ἢ ὡς μέλλουσα.

Ἡ κατὰ χρόνον διαφορὰ ὑπάρχει μόνον ἐν τῇ ὁριστικῇ ἐγκλίσει.

α'.) Ὁ ἐνεστώς.

§ 104. Ὁ ἐνεστὼς σημαίνει α') πρᾶξιν ἐν τῷ παρόντι γινομένην, ἐξακολουθοῦσαν, διαρκοῦσαν· π.χ. *ἱκετευόμεν* σε πάντες· *ἔστι* Θεός· β') πρᾶξιν συνήθως γινομένην ἢ ἐπαναλαμβανομένην π.χ. οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις *παιδεύονται*. Ὁ ἐνεστὼς οὗτος εἶνε εὔχρηστος ἐπὶ κρίσεων, αἵτινες πάντοτε ἀληθεύουσι· π.χ. Ἅπανθ' ὁ λιμὸς γλυκέα *ποιεῖ*· γ') πρᾶξιν σκοπουμένην, δηλ· πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν τὸ ὑποκείμενον σκοπεῖ, προσπαθεῖ νὰ πράξῃ· π.χ. πείθω=προσπαθῶ πεῖσαι, ὠνοῦμαι=βούλομαι πρίασθαι κτλ. δ') πρᾶξιν παρελθοῦσαν, τὴν ὁποίαν ὁ λέγων ἐν ζωηρᾷ διηγήσει παριστᾷ ὡς παροῦσαν· π.χ. Λύσανδρος προσβαλὼν *αἱρεῖ* τὴν πόλιν. Ὁ ἐνεστὼς οὗτος λέγεται ἱστορικὸς καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν ἀόριστον· ε') πρᾶξιν μέλλουσαν, τὴν ὁποίαν ὁ λέγων διὰ τὸ βέβαιον παριστᾷ ὡς γινομένην ἤδη· π.χ. εἰ ἡ πόλις αὕτη ληφθήσεται, *ἔχετε* καὶ ἡ πᾶσα Σικελία.

Πολλοὶ ἐνεστῶτες ἔχουσι καὶ παρακειμένου σημασίαν· π.χ. νικῶ =νικῶ καὶ εἰμὶ νικητής, φεύγω=φεύγω καὶ εἰμὶ φυγάς. Μόνον δὲ παρακειμένου σημασίαν ἔχει τὸ *ἥκω*=ἐλήλυθα, καὶ τὸ *οἴχομαι*=ἀπελήλυθα.

β'.) Ὁ παρατατικός.

§ 105. Ὁ παρατατικὸς εἶνε ἐν τῷ παρελθόντι ὅ,τι ὁ ἐνεστὼς ἐν

τῷ παρόντι, δι' ὃ σημαίνει α') πρᾶξιν ἐν τῷ παρελθόντι γενομένην, ἐξακολουθοῦσαν, διαρκοῦσαν· π.χ. χθὲς *ἔγραφον* β') πρᾶξιν συνήθως γινομένην ἢ ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι· π.χ. Σωκράτης πάντας *ὠφέλει*· γ') πρᾶξιν σκοπουμένην ἐν τῷ παρελθόντι· π.χ. Νέων ἔπειθεν (=ἐπειρᾶτο πεῖσαι) αὐτοὺς ἀποτρέπεσθαι, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουον. Ὡς πολλοὶ ἐνεστῶτες ἔχουσι καὶ παρακειμένου σημασίαν, οὕτως οἱ παρατατικοὶ αὐτῶν ἔχουσι καὶ ὑπερσυντελίκου σημασίαν· π.χ. ἐνίκων =ἐνίκων καὶ ἦν νικητής, ἔφευγον=ἔφευγον καὶ ἦν φυγάς. Ὁ παρατατικὸς τοῦ οἴχομαι καὶ τοῦ ἥκω ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελίκου, συνηθέστερον δὲ ἀορίστου· ᾠχόμην=ἀπεληλύθειν ἢ ἀπῆλθον, ἧκον=ἐληλύθειν ἢ ἦλθον.

γ'. Ὁ ἀόριστος.

§ 106. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πρᾶξιν ἁπλῶς γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι· π.χ. *κατέβην* χθὲς εἰς Πειραιᾶ. Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων τὰ ὁποῖα σημαίνουσι διαρκοῦσαν κατάστασιν ὁ ἀόριστος πολλάκις σημαίνει πρᾶξιν, ἥτις ἤρξατο ἐν τῷ παρελθόντι· π.χ. ἐβασίλευσα=ἐγενόμην βασιλεύς, ἦρξα, ἐπλούτησα.

ΣΗΜ. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πολλάκις τὸ συνήθως γινόμενον καὶ λέγεται γνωμικὸς ἀόριστος, διότι εἶνε εὔχρηστος ἐπὶ γνωμῶν· ἰσοδυναμεῖ δὲ ἐνεστῶτα· π.χ. τὰς τῶν φαύλων συνουσίας ὀλίγος χρόνος *διέλυσε* (=διαλύει).

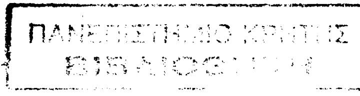
δ'. Ὁ μέλλων.

§ 107. Ὁ μέλλων σημαίνει πρᾶξιν, ἥτις θὰ γείνῃ ἁπλῶς ἢ θὰ διαρκῇ ἐν τῷ μέλλοντι· π.χ. *ποιήσω* ταῦτα·— ἀΐδιον τὴν χάριν σοι *ἕξω* (=θὰ ἔχω). Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων τῶν σημαινόντων διαρκῆ κατάστασιν, ὁ μέλλων σημαίνει πολλάκις ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι· π.χ. βασιλεύσω=θὰ γείνω βασιλεύς, ἄρξω κτλ.

ε'. Ὁ παρακείμενος.

§ 108. Ὁ παρακείμενος σημαίνει πρᾶξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι· π.χ. τέθνηκα=εἰμὶ νεκρός· τέθαμμαι=εἰμὶ τεθαμμένος· κέκτημαι=ἔχω· *τεθνᾶσιν* οἱ ἀποθανόντες.

ϛ'. Ὁ ὑπερσυντέλικος.

§ 109. Ὁ ὑπερσυντέλικὸς σημαίνει πρᾶξιν τετελεσμένην ἐν τῷ ;αρελθόντι· π.χ. ἐτεθνήκειν=ἦν νεκρός, ἐτεθάμμην=ἦν τεθαμμένος, κεκτήμην=εἶχον.

ζ'. Ὁ τετελεσμένος μέλλων.

§ 110. Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει πρᾶξιν τετελεσμένην ἐν ῷ μέλλοντι· π.χ. τεθνήξω=ἔσομαι νεκρός.

Παρατήρησις ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν χρόνων ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσιν, ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ καὶ τῇ μετοχῇ.

§ 111. Ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι δηλοῦται μόνον ἡ ποιότης τῆς ράξεως, ὡς διαρκής, ἢ τετελεσμένη, ἢ ἁπλῶς, ὁ δὲ χρόνος ὁρίζεται όνον ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως· π.χ. λέγω ταῦτα, ἵνα *ειςθῆτε*, εἶπον ταῦτα, ἵνα *πεισθῆτε*, ἐρῶ ταῦτα, ἵνα *πεισθῆτε*. Ὡ-ύτως ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ.

4. *Τί ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος.*

Προσημείωσις. Ἐπειδὴ αἱ προτάσεις ἢ κεῖνται καθ' ἑαυτὰς καὶ ἐξαρτήτως (κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις) ἢ ἐξαρτῶνται ἐξ ἄλλων ξηρτημέναι προτάσεις), διὰ τοῦτο αἱ ἐγκλίσεις ἐξετάζονται *α')* ἐπὶ ῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων· β') ἐπὶ τῶν ἐξηρτημένων προτάσεων.

α'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

§ 112. Ἡ ὁριστικὴ παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς πραγματικήν· π.χ. ὁ θρωπός *ἐστι* θνητός.— πολλάκις ἐθαύμασα.

Ἡ ὁριστικὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ *εἴθε* ἢ τοῦ *εἰ γὰρ* ση-ίνει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον· π.χ. *εἴθε ἦσθα* δυνατός.

§ 113. Ἡ ὑποτακτικὴ παριστᾷ τὴν πρᾶξιν προσδοκωμένην καὶ ἐ-υμητήν) Τίθεται δὲ α') κατὰ τὸ α' πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ, ανιώτερον δὲ τοῦ ἑνικοῦ, εἰς δήλωσιν προτροπῆς· π.χ. *ἴωμεν*. Πολ-κις προτάσσεται τὸ *ἄγε* ἢ *φέρε* ἢ *ἴθι*· π.χ *ἄγε ἴδωμεν*·— *φέρε* τὰς μαρτυρίας ὑμῖν *ἀναγνῶ*.— Ἐπὶ β' ἢ γ' προσώπου τίθεται προστακτικὴ εἰς δήλωσιν προτροπῆς· β') ἐπὶ ἐρωτήσεων ἀπορρημα-

τικῶν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν συμβουλεύεται ἢ αἰτεῖται γνώμην περὶ τοῦ πρακτέου· π χ. *τί εἴπω ; εἴπωμεν* ἢ *σιγῶμεν*; Πολλάκις προτάσσεται τὸ *βούλει* ἢ τὸ *βούλεσθε*· π.χ *βούλει σοι εἴπω ;*

§ 114. Ἡ εὐχτικὴ παριστᾷ τὴν πρᾶξιν ὡς ἁπλῆν σκέψιν τοῦ λέ-γοντος. Τί εται δὲ α') εἰς δήλωσιν εὐχῆς, ἥτις δύναται νὰ ἐκπλη-ρωθῇ. Πολλάκις προτάσσεται αὐτῆς τὸ *εἴθε* ἢ τὸ *εἰ γάρ*· π.χ ὦ παῖ, *γένοιο* πατρὸς εὐτυχέστερος·— μή μοι *γένοιθ'* ἃ βούλομαι, ἀλλ' ἃ συμφέρει.— *εἴθε* μήποτε *γνοίης* ὃς εἶ· β') μετὰ τοῦ ἂν εἰς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι· π.χ. εἴποι τις *ἂν*=δύναταί τις νὰ εἴπῃ.

ΣΗΜ. Η εὐχτικὴ μετὰ τοῦ *ἂν* τίθεται πολλάκις παρὰ τοῖς Ἀττι-κοῖς πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν ἀντὶ τῆς προστακτικῆς· *χωροῖς* ἂν εἴσω (=*χώρει* εἴσω).

§ 115. Ἡ προστακτικὴ παριστᾷ ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος καὶ τί-θεται α') εἰς δήλωσιν προσταγῆς· π χ. *ἅπτε*, παῖ, λύχνον· β') εἰς δήλωσιν προτροπῆς ἢ παραινέσεως· π.χ. *θάρρει*.— Ἀεί τι *βούλου* χρήσιμον προσμανθάνειν· γ') εἰς δήλωσιν δεήσεως, εὐχῆς ἢ κατάρας· π.χ. Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει.— Χαῖρε.— *Ἔρρ'* ἐς κόρακας· δ') μετὰ τοῦ *μὴ* εἰς δήλωσιν ἀπαγορεύσεως. Τίθεται δὲ προς-τακτικὴ μετὰ τοῦ *μὴ* ἐπὶ ἀπαγορεύσεως, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶνε χρόνου ἐνεστῶτος ἢ παρακειμένου, ὅταν δὲ εἶνε χρόνου ἀορίστου, τίθεται ἡ ὑ-ποτακτική· π.χ. *μὴ φοβοῦ*·— μηδενὶ συμφορὰν *ὀνειδίσῃς*. Ἐνίοτε τίθεται καὶ προστακτικὴ ἀορίστου, ἀλλὰ κατὰ τὸ γ' μόνον πρόσωπον· π χ. μηδεὶς ἡμῶν *προσδοκησάτω* ἄλλως.

β'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἐξηρτημένων προτάσεων.

1. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς εἰδικαῖς προτάσεσι.*

Προσημείωσις. Εἰδικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ προτάσεις αἱ ἐκφε-ρόμεναι διὰ τοῦ *ὅτι* ἢ *ὡς*. Αὗται τίθενται μετὰ ῥῆμα λεκτικὸν ἢ γνωστικὸν ὡς ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον αὐτοῦ, ἢ μετὰ τὸ οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὡς ἐπεξήγησις αὐτοῦ· π χ. *λέγει ὡς ὑβριστής εἰμι*.— *Οἶδα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει*.— Τῷ φθόνῳ *τοῦτο* μόνον ἀ-αθὸν πρόσεστιν, *ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν*.

116. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις τίθεται ὁριστικὴ (ἢ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ *ἂν* ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ *ἄν*), ὡς καὶ εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· π.χ. *οἶδα* ὅτι ταῦτα οὕτως *ἔχει*.— Σεύθης εἶπεν ὅτι οὐδενὶ *ἂν ἀπιστήσειεν* Ἀθηναίων. Ὅταν δὲ ἡ εἰδικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται εἰς αὐτὴν συνήθως εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὁριστικῆς· π.χ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.

2, *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς πλαγίαις ἐρωτήσεσι.*

§ 117. Ἡ ἐρώτησις λέγεται εὐθεῖα ἢ ἀνεξάρτητος, ὅταν ἐκφέρηται κατ' εὐθεῖαν καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἔκ τινος ῥήματος. Ἐκφέρεται δὲ ἢ ἄνευ ἐρωτηματικῆς λέξεως, ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, ἢ διά τινος τῶν ἐρωτιματικῶν μορίων, *ἆρα* (ἆρά γε), ἦ (=ἀληθῶς), μὴ (==μήπως). Ὅταν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶνε διπλῆ, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τίθεται τὸ πότερος (πότερον ἢ πότερα), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ ἤ· π.χ. *οὗτος, καθεύδεις ;— Τίς εἶ ;— Πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης ;—ἆρα σὺ εἶ ὁ Σωκράτης ὁ φροντιστὴς ἐπικαλούμενος ;— Μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις ;— Πότερον αἱ γυναῖκες φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι ἢ οἱ ἄνδρες ;* Τίθεται δὲ εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις α') ὁριστικὴ (ἢ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν), ὡς καὶ εἰς τὰς μὴ ἐρωτηματικὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις β') ὑποτακτική, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἐκφράζῃ ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου (ἰδὲ § 113).

§ 118. Πλαγία ἢ ἐξηρτημένη λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν, δὲν ἐκφέρηται κατ' εὐθεῖαν, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἔκ τινος ῥήματος. Ἐκφέρεται α') διὰ τῶν συνθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος κτλ. ὅπου, ὅπως κτλ.), ἅτινα λαμβάνονται καὶ ὡς ἐρωτηματικά, πολλάκις δὲ καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, καθὼς καὶ ἡ εὐθεῖα· β') διὰ τοῦ *εἰ.* Ὅταν δὲ εἶνε διπλῆ, ἐκφέρεται διὰ τοῦ πότερον— ἤ, εἰ= ἤ, εἴτε— εἴτε. Τίθεται δὲ εἰς τὴν πλαγίαν ἐρώτησιν ἡ ἔγκλισις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως. Ὅταν δὲ ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως ἡ εὐκτική. π.χ. συμβουλευόμεθά σοι, *τί χρὴ ποιεῖν*.— Τούτῳ τὸν νοῦν προσέχετε,

εἰ δίκαια λέγω, ἢ *μή*.— Ἐρωτᾷ ὁ Κρίτων *πῶς με θάπτει*.— Ἐβουλεύοντο *εἴτε κατακαύσωσι τοὺς ἄνδρας εἴτε ἄλλο τι χρήσωνται*.—Ἐπήρετο τὸν Μηδοσάδην *εἰ ἀληθῆ ταῦτ' εἴη*.

§ 119. Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα φροντίδα ἢ ἐνέργειαν ἐπιφέρεται πλαγία ἐρώτησις διὰ τοῦ *ὅπως* καὶ ὁριστικῆς μέλλοντος (σπανίως διὰ τοῦ ὅπως καὶ εὐκτικῆς μέλλοντος μετὰ ἱστορικὸν χρόνον)· π.χ. ἔπρασσον, ὅπως τις βοήθεια ἥξει (=πῶς νὰ ἔλθῃ βοήθειά τις.

ΣΗΜ. Τὸ *ὅπως* μεθ' ὁριστικῆς μέλλοντος κεῖται πολλάκις κατὰ παράλειψιν τοῦ κυρίου ῥήματος (σκόπει ἢ σκοπεῖτε) εἰς δήλωσιν παρακελεύσεως· π.χ. ὅπως ἀνὴρ ἔσει=κύτταξε νὰ φανῇς ἄνδρας.

§ 120. Μετὰ τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα τίθεται πρότασις ἐρωτηματικὴ διὰ τοῦ *μὴ* (=μήπως) ἐκφερομένη (καὶ ἐπὶ ἀποφάσεως διὰ τοῦ *μὴ οὐ*). Εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις τίθεται α') ὁριστική, ὅταν τις φοβῆται μὴ γίνεται ἢ δὲν γίνεταί τι· π χ. φοβοῦμαι μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις (εὐθεῖα ἐρώτησις: μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις ;)· β') ὑποτακτικὴ ἢ εὐκτικὴ (ὡς εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις), ὅταν τις φοβῆται μὴ γείνῃ ἢ δὲν γείνῃ τι· π χ. φοβεῖται μὴ τὰ ἔσχατα πάθῃ.

3. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς αἰτιολογικαῖς προτάσεσι.*

§ 121. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τοῦ *ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεί, ἐπειδή*. Τίθενται δὲ εἰς προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας.

Εἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις τίθεται ὁριστική. Μόνον ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου δύναται νὰ τεθῇ εὐκτική, καὶ τότε ἡ αἰτία παρίσταται ὡς γνώμη τρῦ κυρίου ὑποκειμένου· π.χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι εἰς χεῖρας ἦλθον.— Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα χαράν, λύπην, μομφήν, ἀγανάκτησιν, ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ὅτι*.

4. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς τελικαῖς προτάσεσι.*

§ 122. Αἱ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν τελικῶν συν-

δέσμων *ἵνα*. *ὅπως*, *ὡς*, καὶ ἀποφατικῶς διὰ τοῦ *ἵνα μή*, *ὅπως μὴ* καὶ διὰ μόνον τοῦ *μή*. Τίθενται δὲ εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ.

Εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις τίθεται ὑποτακτική, ὅταν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως εὐκτική· π χ. κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων *ἀπερύκωσι*.— Πολλὰ διδάσκεις ἀφθόνως διὰ φθόνον, ὅπως ἀκούων πολλὰ μηδὲ ἓν *μάθω*.—Κῦρος φίλων ᾤετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς *ἔχοι*.

ΣΗΜ. Μετὰ πρότασιν σημαίνουσαν ὅτι δὲν ἐκπληροῦταί τι, τίθεται ἡ τελικὴ πρότασις (διὰ τοῦ ἵνα συνήθως ἐκφερομένη) μεθ' ὁριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου· π.χ. ἐβουλόμην ἂν Σίμωνα τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ ἔχειν, ἵνα ῥαδίως *ἔγνωτε* τὰ δίκαια (πρβ. τὸ τῆς κοινῆς γλώσσης: ἔπρεπε νὰ ἤμουν ἐγώ, γιὰ νὰ ἔβλεπες τί θὰ ἔκανα).

5. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς συμπερασματικαῖς προτάσεσι.*

§ 123. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἢ προτάσεις τῆς ἀκολουθίας ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὥστε (σπανιώτερον διὰ τοῦ ὡς). Τίθεται δὲ εἰς αὐτὰς α') ὁριστικὴ (ἢ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν), ὅταν ἡ ἀκολουθία εἶνε πραγματική· π.χ. οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος, ὥστε οὐ *δύνασθαι* λογίσασθαι· β') ἀπαρέμφατον, ὅταν ἡ ἀκολουθία παρίσταται ὡς δυνατὴ ἢ σκοπουμένη· π.χ. ἔχω τριήρεις, ὥστε *ἑλεῖν* τὸ ἐκείνων πλοῖον·— πᾶν ποιοῦσιν, ὥστε μὴ *διδόναι* δίκην.

6. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ὑποθετικαῖς προτάσεσι.*

§ 124. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων *εἰ*, *ἐάν*, *ἄν*, *ἤν*. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἀποτελεῖ λόγον ὑποθετικόν, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἡγούμενον ἢ ὑπόθεσις, ἡ δὲ κυρία λέγεται ἑπόμενον ἢ ἀπόδοσις.

§ 125. Τέσσαρα εἴδη ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουσι:

α') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὁριστικῆς παντὸς χρόνου, ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς πραγματική. Ἐν δὲ τῷ ἑπομένῳ τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων· π.χ. οἱ θεοί εἰσιν, ἔστι καὶ ἔργα θεῶν.— Εἰ βούλει, λέγε.— Εἰ φὴς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα.

β') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἐὰν (ἄν, ἤν) καὶ ὑποτακτικῆς 1) ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς δυνατὴ καὶ προσδοκωμένη. Ἐν τῷ ἑπομένῳ τίθεται συνήθως μέλλων· π.χ. νέος ἂν πονήσῃς, γῆρας ἕξεις εὐθαλές· 2) ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἀπόδοσις παρίσταται ὡς ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη. Ἐν τῷ ἑπομένῳ τίθεται συνήθως ὁριστικὴ ἐνεστῶτος. Ὅταν δὲ ἡ ἀόριστος ἐπανάληψις ἀναφέρηται εἰς τὸ παρελθόν, τότε τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ εὐκτικῆς, τὸ δὲ ἑπόμενον διὰ παρατατικοῦ· π χ. ἐάν τις τὸν ἥλιον ἐγχειρῇ ἀναιδῶς θεᾶσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται·— Σωκράτης οὐκ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῴη.

γ') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ εὐκτικῆς, ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς ἁπλῆ τοῦ ὑποκειμένου σκέψις. Ἐν τῷ ἑπομένῳ τίθεται συνήθως εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν π χ. εἰ ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἑλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι.

δ') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὁριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου καὶ τὸ ἑπόμενον ἐπίσης δι' ὁριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ὅταν ἡ ὑπόθεσις, ἑπομένως καὶ ἡ ἀπόδοσις, παρίσταται ὡς μὴ πραγματική· π.χ. φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν.

ΣΗΜ. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται *παραχωρητικαί*, ὅταν πρὸ τοῦ ὑποθετικοῦ συνδέσμου ἢ μετ' αὐτὸν εἶνε τὸ *καί*· π.χ. γελᾷ δ' ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾖ·— πάντες οἱ ποταμοί, εἰ καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροί εἰσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίγνονται.

7. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς προτάσεσι.*

§ 126. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

α') Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς προσδιορισμὸν λέξεώς τινος τῆς κυρίας προτάσεως (προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις) ὡς αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις· ὅθεν τίθενται εἰς αὐτὰς πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων· π.χ. ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πανθ' ὁρᾷ.— Κῦρος ἦρξε πολλῶν, ὧν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν.

β') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες περιέχουσιν αἰτιολογικὴν ἔννοιαν, τίθεται ὁριστική· π.χ. θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς (=ὅτι) οὐδὲν ἡμῖν δίδως.

γ') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες σημαίνουσι σκοπὸν (τελικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις) τίθεται ὁριστικὴ μέλλοντος· π.χ. ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρα ἑλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους *συγγράψουσι* (=ἵνα οὗτοι συγγράψωσι).

δ') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες σημαίνουσιν ἀκολουθίαν (ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀκολουθίας) τίθεται, ὁριστικὴ (ἢ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν)· π.χ. τίς οὕτως εὐήθης ἐστίν, *ὅστις ἀγνοεῖ* τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα;

ε') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες περιέχουσιν ἔννοιαν ὑποθετικὴν (ὑποθετικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις), τίθενται αἱ ἐγκλίσεις, αἵτινες τίθενται καὶ εἰς τὰς ἰσοδυνάμους ὑποθετικάς· 1) ὁριστική· π.χ. *ἃ μὴ οἶδα* (=εἴ τι μὴ οἶδα), οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι· 2) ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις· π.χ. οἱ Πέρσαι, *ὃν ἂν γνῶσι* (=ἐάν τινα γνῶσι) δυνάμενον μὲν ἀποδιδόναι χάριν, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσιν ἰσχυρῶς.— Κῦρος *οὕς τινας ὁρῴη* (=εἴ τινας ὁρῴη) τὰ καλὰ διώκοντας, πάσαις τιμαῖς ἐγέραιρε.

8. *Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσι.*

§ 127. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ἐπεί, ἐπειδή, καὶ ἕως, μέχρι, ἄχρι, πρίν, ἐν ᾧ ἐξ οὗ, ἢ ἀφ' οὗ (=ἀφ' ὅτου χρόνου)

§ 128. Εἰς τὰς χρονικὰς προτάσεις τίθεται α') ὁριστική, ὅταν σημαίνηταί τι πραγματικόν· π.χ. *ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο.* παρῆν ὁ *Γωβρύας.*— Ταῦτα ἐποίουν, *μέχρι ἐγένετο·* β') ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις π.χ. *ἐπειδὰν διαπράξωμαι* ἃ δέομαι, ἥξω·— μαινόμεθα πάντες, ὁπόταν ὀργιζώμεθα.— Κῦρος ἐθήρευεν, *ὁπότε βούλοιτο* γυμνάσαι ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους.

ΣΗΜ. Τὸ *πρίν*, ὁπόταν ἡ κυρία πρότασις εἶνε θετική, συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου· π.χ. ἐπὶ τὸ ἄκρον Χειρίσοφος ἀναβαίνει, *πρίν τινα αἰσθέσθαι* τῶν πολεμίων.

5. *Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος.*

α'. Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 129. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶνε ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γένους.

Ἡ ὀνομαστικὴ αὐτοῦ φύσις φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ ὅτι δέχεται τὸ ἄρθρον.

Ἡ δὲ ῥηματικὴ αὐτοῦ φύσις φαίνεται ἐκ τούτων: α') ὅτι προσδιορίζεται οὐχὶ δι' ἐπιθέτων, ἀλλὰ δι' ἐπιρρημάτων, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· π.χ. *τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν·* β') ὅτι δέχεται ἀντικείμενον, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· π.χ. *τὸ ἀσκεῖν τὴν ἀρετήν·* γ') ὅτι ἐκφράζει τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ποιότητα τῆς πράξεως, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· π.χ παιδεῦσαι, παιδεύσασθαι, παιδευθῆναι, φεύγειν, φυγεῖν, πεφευγέναι δ') ὅτι δέχεται τὸ *ἄν.*

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 130. Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε α') αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ κυρίου ῥήματος (ταυτοπροσωπία)· π.χ. ὁμολογῶ *ἁμαρτεῖν.*— Ἔχω τριήρεις, ὥστε *ἑλεῖν* τὸ ἐκείνων πλοῖον· β') διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ κυρίου ῥήματος (ἑτεροπροσωπία). καὶ τίθεται κατ' αἰτιατικήν· π.χ. Σωκράτης ἡγεῖτο *θεοὺς* πάντα *εἰδέναι.*— Οἱ Ἕλληνες πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ *τοὺς πολεμίους ἀκούειν.*

ΣΗΜ. Α'. Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε τὸ γενικὸν *τινά*, παραλείπεται· π.χ. δεῖ γράμματα *μαθεῖν* καὶ μαθόντα νοῦν *ἔχειν.*

ΣΗΜ, Β'. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ κυρίου ῥήματος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ δὲ κατηγορούμενον καὶ ὁ μετοχικὸς αὐτοῦ προσδιορισμὸς τίθεται ἢ κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἢ κατ' αἰτιατικήν π.χ. Κύρου ἐδέοντο ὡς *προθυμοτάτου γενέσθαι.*— Ἐδέοντό *μου προστάτην γενέσθαι.*

Τὸ ἀπαρέμφατον μετ' ἄρθρου.

§ 131. Τὸ ἀπαρέμφατον τὸ μετ' ἄρθρου τίθεται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὄνομα, ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμός· π. χ. νέοις τὸ *σιγᾶν* κρεῖττόν ἐστι τοῦ *λαλεῖν*.— νίκησον ὀργὴν τῷ *λογίζεσθαι* καλῶς.— Κῦρος ἐφέρετο μόνον ὁρῶν τὸ *παίειν* τὸ ἁλισκόμενον.

Τὸ ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου.

§ 132. Τὸ ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου τίθεται :

α') ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· π. χ. *δεῖ* γράμματα *μαθεῖν*· ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων (δίκαιον, ἄξιον, ῥᾴδιον, ὥρα, καιρός ἐστι *κτλ.*)· π. χ. τὸν πονηρὸν *μεταβαλεῖν* οὐ ῥᾴδιον (δηλ. ἐστι),

β') Ἐνίοτε ὡς κατηγορούμενον· π. χ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ *φιλοσοφεῖν*.

γ') Ὡς ἀντικείμενον Ῥήματα δὲ συντασσόμενα μετ' ἀπαρεμφάτου εἶνε· 1) τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικά· π. χ. Πρωταγόρας *ἔλεγε* πάντων χρημάτων μέτρον *εἶναι* ἄνθρωπον — Ὅ,τι ἂν ποιῇς, *νόμιζ' ὁρᾶν* θεούς τινας. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μὲ εἰδικὴν πρότασιν καὶ λέγεται εἰδικόν. Τίθεται δὲ κατὰ πάντα χρόνον. Ἂν δὲ μετ' αὐτοῦ ὑπάρχῃ τὸ ἂν περιέχει τὴν ἔννοιαν τῆς ὁριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν, ἢ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν, π. χ. οἱ Πέρσαι οἴονται τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοὺς *ἂν* ἀμελῶς *ἔχειν* (= οἴονται ὡς οἱ ἀχάριστοι καὶ περὶ θεοὺς ἂν ἀμελῶς ἔχοιεν). 2) Τὰ ἐφετικὰ (θέλειν, βούλεσθαι, ἐπιθυμεῖν, σπεύδειν, φοβεῖσθαι, ἀξιοῦν, κελεύειν κωλύειν καὶ πάντα τὰ περιέχοντα ἔννοιαν ἐπιθυμίας) καὶ τὰ δυνητικὰ (δύναμαι, πέφυκα, μανθάνω κτλ.)· π. χ. καλῶς *ἀκούειν* μᾶλλον ἢ *πλουτεῖν θέλε*.— Τὸ ψεῦδος οὐ *δύνασαι* ἀληθὲς *ποιεῖν*. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο τίθεται κατ' ἐνεστῶτα καὶ κατ' ἀόριστον, σπανίως κατὰ παρακείμενον καὶ ἐξηγεῖται ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ διὰ τοῦ *νὰ* καὶ ὑποτακτικῆς καὶ λέγεται ἀπαρέμφατον.

δ') Ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἀναφορᾶς· π. χ. δειναὶ αἱ γυναῖκες *εὑρίσκειν* τέχνας.

ε') Εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, αἱρεῖσθαι, τάττειν· π. χ. Οἱ πρόγονοι τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου

βουλὴν ἐπέστησαν *ἐπιμελεῖσθαι* τῆς εὐκοσμίας (=ἵνα ἐπιμελῆται τῆς εὐκοσμίας).

στ') Ἀπολύτως· 1) ἐν τῷ *ὀλίγου* ἢ *μικροῦ δεῖν* (=σχεδόν), *ἑκὼν εἶναι* (=ἑκουσίως), *ὡς ἔπος εἰπεῖν* (=σχεδὸν) καὶ τοῖς ὁμοίοις· 2) ἀντὶ προστακτικῆς· π. χ. ὦ ξεῖν', *ἀγγέλλειν* Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι (=ἄγγελε κτλ.).

β'. Μετοχή.

§ 133. Ἡ μετοχὴ εἶνε ῥηματικὸν ἐπίθετον. Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τῆς μετοχῆς φαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἔχει τὰ παρεπόμενα τοῦ ὀνόματος, ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτῆς φαίνεται α') ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει ὑποκείμενον· β') ἐκ τοῦ ὅτι δέχεται κατηγορούμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμούς, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· γ') ἐκ τοῦ ὅτι ἐκφράζει τὴν διάθεσιν καὶ τὸν χρόνον ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· δ') συνάπτεται μετὰ τοῦ ἄν.

§ 134. Ἡ μετοχὴ τίθεται τριχῶς· 1) ἐπιθετικῶς· 2) κατηγορηματικῶς· 3) παραθετικῶς.

1. Ἡ μετοχὴ ἐπιθετικῶς.

§ 135. Ἡ μετοχὴ τίθεται μετά τινος οὐσιαστικοῦ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ, ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ ἀναφορικὴν πρότασιν π. χ. ὁ λάμπων ἥλιος (=ὁ ἥλιος ὃς λάμπει)· — οἱ παρόντες ἡγεμόνες.

§ 136. Ὡς τὸ ἐπίθετον κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ λαμβάνεται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ ἡ μετοχή· π. χ. οἱ λέγοντες=οἱ ῥήτορες, ὁ νικῶν=ὁ νικητής, ὁ ἐρῶν=ὁ ἐραστής. Ἀφῃρημένου οὐσιαστικοῦ σημασίαν ἔχει ἐνίοτε τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου· π. χ. τὸ συμφέρον, τὸ δεδιὸς=ὁ φόβος.

2. Ἡ μετοχὴ κατηγορηματικῶς.

§ 137. Ἡ μετοχὴ τίθεται μετά τινων ῥημάτων ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἢ τοῦ ἀντικειμένου. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶνε· α') τὸ εἶναι, ὅπερ μετὰ τῆς μετοχῆς ἀποτελεῖ περίφρασιν τοῦ ῥήματος· π. χ. τοῦτο οὐκ *ἔστι γιγνόμενον* παρ' ἡμῖν (=οὐ γίγνεται)· β') τὸ τυγχάνειν, διαγίγνεσθαι, διάγειν, διατελεῖν, οἴχεσθαι, λανθά-

νειν, φθάνειν, ἅτινα περιέχουσιν ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν τῆς διὰ τῆς μετοχῆς ἐκφραζομένης ἐννοίας καὶ δύνανται νὰ ἐξηγῶνται δι' ἐπιρρήματος, ἐν ᾧ ἡ μετοχὴ δύναται νὰ ἐξηγῆται διὰ ῥήματος· π.χ. *ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες* (=κατὰ τύχην περιπατοῦμεν)— *πολεμῶν διεγένετο*(=ἀδιαλείπτως ἐπολέμει)·— *ἔλαθεν ἀποδρὰς* (=λάθρᾳ ἀπέδρα)·— ἔφθην εἰπὼν (=πρότερον εἶπον)·— *οὐκ ἂν φθάνοις λέγων* (=λέγε ταχέως)· γ') τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά. π χ. *ἤρξατο λέγων*·— ἄρτι μὲν *ἐπεπαύμην* εἰς τὰ διδασκαλεῖα *φοιτῶν*· δ') τὰ ἀνοχῆς καὶ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά· π χ. οὐκ ἀνέχομαι ὑβριζόμενος·— *χαίρω μανθάνων*· ε') τὰ αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικά· π.χ. *ὁρῶμεν* πάντα ἀληθῆ *ὄντα*, ἃ λέγετε·— οὐδένα *οἶδα μισοῦντα* τοὺς ἐπαινοῦντας· στ') τὰ δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικά· π χ. *ἀποδείξω σε ψευδόμενον*.— Κῦρος τῶν ἡλίκων *διαφέρων ἐφαίνετο*.

Μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων τίθεται μετοχὴ μέλλοντος κατηγορηματικῶς εἰς δήλωσιν σκοποῦ καὶ λέγεται τελική· π.χ. ἔρχομαι *βοηθήσων*.

Ὡς τὸ ἐπίθετον, οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ τίθεται κατηγορηματικῶς μετὰ πολλῶν ῥημάτων εἰς δήλωσιν τρόπου· π.χ. ἀκροῶμαι *καθήμενος*· — *ληζόμενοι* ζῶσι.

3. *Ἡ μετοχὴ παραθετικῶς.*

§ 138. Παραθετικῶς τίθεται ἡ μετοχή. ἵνα δηλώσῃ χρόνον ἢ αἰτίαν ἢ ὑπόθεσιν ἢ ἐναντίωσιν καὶ λέγεται χρονική, αἰτιολογική, ὑποθετική, ἐναντιωματικὴ (παραχωρητική). Ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς ἄλλην τινὰ λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως, πρὸς τὴν ὁποίαν συμφωνεῖ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν· π χ δειπνεῖτε· *δειπνήσαντες* δὲ (=ἐπειδὰν δὲ δειπνήσητε) ἀπελαύνεται.— Λέγω δὲ τοῦ δ' ἕνεκα, *βουλόμενος* (ἐπειδὴ βούλομαι) δόξαι σοι ὅπερ καὶ ἐμοί. — Ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ᾖ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν αὐτά, βλαβερὰ δὲ *ὄντα* (=ἐὰν δὲ βλαβερὰ ᾖ) οὐ βουλόμεθα.— Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὖσα (—εἰ καὶ ἦν), δυνατωτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη.

§ 139. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, τῆς ὁποίας τὸ ὑποκείμενον δὲν ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν, λέγεται ἀπόλυτος. Τίθεται δὲ ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ α') κατὰ γενικὴν (γενικὴ ἀπόλυτος)· π.χ. Θεοῦ θέλοντος· (=ἂν θεὸς θέλῃ) οὐδὲν ἰσχύει φθόνος· β') κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν (αἰτιατικὴ ἀπόλυτος) 1) τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· π χ. οὐδεὶς τὸ μεῖζον κακὸν αἱρήσεται, *ἐξὸν* (εἰ καὶ ἔξεστι) τὸ ἔλαττον· 2) σπανίως προσωπικοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὥσπερ· π.χ. τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν *οὖσαν* τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.

ΣΗΜ. Μετὰ τῆς παραθετικῆς μετοχῆς συνάπτονται πολλάκις μόρια πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας αὐτῆς· π.χ. μετὰ τῆς χρονικῆς τὸ *ἅμα, εὐθύς, μεταξύ*, μετὰ τῆς αἰτιολογικῆς τὸ *ἅτε, ὡς, οἷα*. μετὰ τῆς ἐναντιωματικῆς τὸ *καὶ* ἢ *καίπερ*.

Ἡ μετοχὴ μετοχὴ μετὰ τοῦ ἄν.

140. Ἡ μετοχὴ μετὰ τοῦ ἂν περιέχει τὴν ἔννοιαν τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν ἢ τῆς ὁριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν· π.χ. εἰ ἐνορᾷς τινα πόρον καὶ ἀπ' ἐμοῦ *ἂν προσγενόμενον* (=εἰ ἐνορᾷς ὅτι πόρος τις καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἂν προσγένοιτο).

γ'. Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικά.

§ 141. Τὰ εἰς -τος ῥηματικὰ σημαίνουσιν ἢ ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. παρακειμένου ἢ τὸ δυνατὸν ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον· π χ. λυτὸς=λελυμένος, ἄκρατος (=οὐ κεκραμένος), ἁλωτὸς (=δυνατὸς ἁλῶναι).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -τος ἔχουσι καὶ ἐνεργητικὴν σημασίαν· π.χ. ἄπρακτος =μηδὲν πράξας, ἀστράτευτος κτλ.

§ 142. Τὰ εἰς -τος τίθενται ὡς κατηγορούμενα καὶ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί. Τινὰ δὲ τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος μετὰ τοῦ ἐστὶ καὶ ἀποτελοῦσιν ἀπρόσωπον ἔκφρασιν· π.χ. οὐ βιωτόν μοι ἐστιν—οὐ δυνατόν μοι ἐστι ζῆν.

§ 143. Τὰ εἰς τέος ῥηματικὰ σημαίνουσι τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον. Τίθενται δὲ α') ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐ-

πίθετα· π.χ. οὐ πρό γε τῆς ἀληθείας *τιμητέος* ὁ ἀνήρ· β') ἀπροσώπως, τίθενται δηλ. κατ' οὐδέτερον γένος μετὰ τοῦ *ἐστὶ* (ἢ νοουμένου τοῦ ἐστὶ) καὶ ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὸ δεῖ καὶ ἀπαρέμφατον· π.χ. ποιητέον ἐστὶ ταῦτα=δεῖ ποιεῖν ἢ ποιῆσαι ταῦτα. Ἐπὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὀφείλει νὰ πράξῃ τὴν πρᾶξιν, τίθεται κατὰ δοτικὴν (σπανίως κατ' αἰτιατικήν), τὸ δὲ ἀντικείμενον καθ' ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ εἰς *-τέον* παράγεται· π.χ. *τὸν θάνατον ἡμῖν* μετ' εὐδοξίας *αἱρετέον* ἐστίν.— *Μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν* (=δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων).—τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην μὲν *διωκτέον* καὶ *ἀσκητέον*, ἀκολασίαν δὲ *φευκτέον*.

Ε'. Περὶ τῶν προθέσεων.

§ 144. Αἱ προθέσεις λαμβάνονται διττῶς α') ἐν συντάξει μετὰ πτώσεως· π.χ. σὺν θεῷ, ἐξ ἀγορᾶς· β') ἐν συνθέσει· π.χ. συνάγω, ἐξέρχομαι.

ΣΗΜ. Ἡ *ἕνεκα, ἄχρι, μέχρι, ἄνευ,* καὶ *ὡς* εὕρηνται μόνον ἐν συντάξει καὶ λέγονται καταχρηστικαί.

§ 145. Ἐκ τῶν προθέσεων ἄλλαι μὲν συντάσσονται μετὰ μιᾶς πτώσεως (μονόπτωτοι), ἄλλαι μετὰ δύο πτώσεων (δίπτωτοι) ἄλλαι μετὰ τριῶν πτώσεων (τρίπτωτοι).

1. Μονόπτωτοι μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι.

§ 146. Μετὰ γενικῆς μόνον συντάσσονται ἡ ἀντί, ἀπό, ἐκ, πρό, ἄνευ, ἕνεκα, ἄχρι καὶ μέχρι.

α') Ἡ *ἀντὶ* ἐν συντάξει σημαίνει ἀντικατάστασιν· π.χ. Ξενοφῶν ᾑρέθη ἄρχων *ἀντὶ* Προξένου. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἀπέναντι· π.χ. *ἀντιμέτωπος*· 2) ἐναντίον· π.χ. *ἀντιπράττω*· 3) ἀντικατάστασιν· π.χ. *ἀντικαθίστημι*· 4) ἀμοιβαιότητα· π.χ. *ἀντευποιῶ*.

β') ἡ ἀπὸ ἐν συντάξει σημαίνει ἀρχήν, κίνησιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπό τινος· π.χ. Κῦρος ὡρμᾶτο *ἀπὸ Σάρδεων*. Χρονικῶς *ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας*.— Μεταφορικῶς 1) εἰς δήλωσιν ἐμμέσου καταγωγῆς π.χ. οἱ *ἀφ' Ἡρακλέους*· 2) εἰς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου καὶ τοῦ τρόπου·

π.χ. *ἀπὸ τῶν ἡμετέρων συμμάχων* πολεμεῖ ἡμῖν·— ἀπὸ ταυτομάτου (=ταυτομάτως)· 3) εἰς δήλωσιν αἰτίας· π.χ. *ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος* ἐπῃνέθη. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἀπομάκρυνσιν. π.χ. ἀπείργω· 2) ὀπίσω, ἐξ οὗ προκύπτει ἡ σημασία τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸ *ἀποδίδωμι, ἀπαιτῶ, ἀπολαμβάνω*· 3) ἐπίτασιν· π.χ. ἀπεργάζομαι.

γ') ἡ *ἐκ* ἐν συντάξει σημαίνει κίνησιν ἐκ τῶν ἔνδον ἢ τῶν ἐγγυτάτων τινός· π.χ. τὰ *ἐκ τῆς γῆς* φυόμενα·— *ἐξ ἀγορᾶς* ἔρχομαι· Χρονικῶς : *ἐκ παιδός*. Μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν 1) ἀμέσου καταγωγῆς· π.χ. οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρακλέους)· 2) τῆς αἰτίας· π.χ. κακῶς ἔχει *ἐκ τοῦ τραύματος*. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἔξω· π.χ. *ἐκβάλλω*· 2) ἐπίτασιν· π.χ. *ἐκμανθάνω*.

δ') ἡ *πρὸ* καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει *ἔμπροσθεν, πρότερον, ὑπεράσπισιν,* καὶ *προτίμησιν*· π.χ. τὰ *πρὸ ποδῶν, προτάσσω, πρὸ μεσημβρίας, προεῖπον,* μάχομαι *πρὸ παίδων* (=ὑπὲρ παίδων) αἱροῦμαι *πρὸ δουλείας* θάνατον.

ε') ἡ *ἄνευ* σημαίνει χωρισμὸν (ἀντίθετος εἶνε ἡ *σὺν* μετὰ δοτικῆς καὶ ἡ *μετὰ* γενικῆς)· π.χ. *ἄνευ σοῦ*.

στ') ἡ *ἕνεκα* (σπανίως ἕνεκεν) μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον καὶ συνηθέστερον τὸ τελικὸν αἴτιον. Τίθεται δὲ συνήθως τὸ *ἕνεκα* μετὰ τὴν γενικήν.

ζ') ἡ *ἄχρι* καὶ ἡ *μέχρι* μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ τέρμα τοπικῶς καὶ χρονικῶς· π.χ. *μέχρι θαλάσσης, μέχρι ἑσπέρας*.

2. Μονόπτωτοι μετὰ δοτικῆς συντασσόμεναι.

§ 147. Μετὰ δοτικῆς μόνον συντάσσονται ἡ *ἐν* καὶ ἡ *σὺν* ἢ *ξύν*.

α') ἡ *ἐν* ἐν συντάξει μετὰ δοτικῆς σημαίνει 1) τὴν ἐν τόπῳ στάσιν· π.χ. *ἐν Ἀθήναις*· 2) τὸ ἐνώπιον ἢ μεταξὺ (μετὰ πληθ. ἀριθμοῦ ἢ μετὰ περιληπτικῶν)· π.χ. ὀχληρόν ἐστιν *ἐν νέοις* ἀνὴρ γέρων· 3) χρόνον· π.χ. ἐν ἑβδομήκοντα ἔτεσιν οὐδ' ἂν εἷς λάθοι πονηρὸς

ών· 4) τὸ ὄργανον ἢ τὸν τρόπον· π.χ. *ἐν λόγοις* (=διὰ λόγων) πείθω. Ἐν συνθέσει σημαίνει *ἐντός*· π.χ. *ἐμπίπτω*.

ΣΗΜ. Ἡ *ἐν* εὕρηται μετὰ γενικῆς κατ' ἔλλειψιν τοῦ *οἴκω*· π.χ. *ἐν παιδοτρίβου*. Συνηθέστερον εἶνε τὸ *ἐν Ἅιδου*.

β') ἡ *σὺν* καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει *ὁμοῦ*.

3. *Προθέσεις μονόπτωτοι μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.*

§ 148. Μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται μόνον ἡ *εἰς* (ἢ *ἐς*), ὡς καὶ *ἀνά*.

α') Ἡ *εἰς* μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν εἰς τὰ ἔνδον ἢ τὰ ἐγγυτάτω τινός· π.χ. εἰσέβαλον *εἰς τὴν Ἀττικήν*· 2) τὸ ὅριον μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνει τι, π.χ. ἐκ κεφαλῆς *ἐς ἄκρους πόδας* (=μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν)· τέθραμμαι *εἰς πολυσαρκίαν* (=μέχρι πολυσαρκίας).= διέφθειρεν *εἰς ἑπτακοσίους* (=μέχρι ἑπτακοσίων, ὡς ἔγγιστα ἑπτακοσίους)· 3) ἀναφοράν π.χ. εὐδοκιμώτατος *εἰς σοφίαν*· 4) σκοπόν· π.χ. καλῶ τινα *εἰς συμβουλήν*. Ἐν συνθέσει σημαίνει τὸ ἐντός. π.χ. *εἰσέρχωμαι, εἰσπλέω*.

β') ἡ *ὡς* τίθεται μόνον μετ' αἰτιατικῆς προσώπου ἀντὶ τῆς *πρὸς* εἰς δήλωσιν κινήσεως· π.χ. πορεύεται *ὡς βασιλέα*.

γ') ἡ *ἀνὰ* μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἄνω· π.χ. *ἀνὰ τὸν ποταμὸν* πλέω (=πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ)· 2) διανομήν· π.χ. *ἀνὰ τέσσαρας*· Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) *ἐπάνω*· π.χ. ἀναβαίνω· 2) ὀπίσω· ἀνατρέφω· 3) πάλιν· ἀναζῶ· 4) ἐπίτασιν· π.χ. ἀναβοῶ, ἀναστενάζω.

4. *Προθέσεις δίπτωτοι μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.*

§ 149. Προθέσεις μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι εἶνε ἡ *διά, κατά, μετά, ὑπέρ*.

α') ἡ *διὰ* μετὰ γενικῆς σημαίνει *διὰ μέσου*· 1) τοπικῶς· π.χ. *διὰ τῆς ἀγορᾶς* πορεύεται· 2) χρονικῶς· π.χ. Μεσσήνην κατοικίζουσι

διὰ τετρακοσίων ἐτῶν (μετὰ διάστημα τετρακοσίων ἐτῶν)· 3) μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου καὶ τοῦ τρόπου· π χ. ἔλεγε *δι' ἑρμηνέως*— *διὰ τάχους*=ταχέως. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει αἰτίαν· π.χ. ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου *δι' εὔνοιαν*. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) διὰ μέσου· π.χ. *διέρχομαι*· 2) χωρισμόν· π χ. διίστημι, διαφέρομαι· 3) ἐπίτασιν· π.χ. διαφθείρω.

β') Ἡ *κατὰ* μετὰ γενικῆς σημαίνει 1) κίνησιν ἀπό τινος πρὸς τὰ κάτω· π.χ. ἥλαντο *κατὰ τῆς πέτρας* (=ἀπὸ τῆς πέτρας κάτω)· 2) κίνησιν πρός τι κάτω κείμενον· π χ. μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέω. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προκύπτει ἡ σημασία τοῦ *ἐναντίον* καὶ ἡ τῆς ἀναφορᾶς· π.χ. λέγω κατά τινος. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν· τὸ πλοῖον *κατὰ τὸν ποταμὸν* φέρεται (=πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποταμοῦ)· 2) ἀπέναντι· π.χ. οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι· 3) χρόνον. π.χ. οἱ καθ' ἡμᾶς (=οἱ σύγχρονοι ἡμῶν) 4) συμφωνίαν· π.χ. *κατὰ τὸν νόμον*· 5) τρόπον· π.χ *κατὰ σπουδὴν* (=ἐσπευσμένως)· 6) χωρισμόν· *κατὰ ἔθνη*· 7) ἀναφοράν· π.χ. ἀδύνατος *κατὰ τὸ σῶμα*. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) κάτω· π.χ. καταβαίνω· 2) ἐναντίον· π.χ. καταγελῶ τινος· 3) ἐπίτασιν· π.χ. κατέφαγεν.

γ') Ἡ *μετὰ* μετὰ γενικῆς σημαίνει *ὁμοῦ*, μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει *ὕστερον*· π.χ. *μετὰ σοῦ, μετὰ μεσημβρίαν*. Ἐν συνθέσει σημαίνει· 1) μετοχήν· π.χ. μετέχω· 2) μεταβολήν· π.χ. μεταβάλλω, μετατίθημι.

δ') Ἡ *ὑπὲρ* μετὰ γενικῆς σημαίνει· 1) ὑπεράνω· π.χ. ὁ Θεὸς ἔθηκε τὸν ἥλιον *ὑπὲρ γῆς*· 2) πρὸς ὑπεράσπισιν ἢ πρὸς χάριν· π.χ. μάχομαι *ὑπὲρ τῆς πατρίδος*. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει ὑπεράνω καὶ πέραν, πέρα· 1) τοπικῶς· π.χ. οἱ *ὑπὲρ Ἑλλήσποντον* οἰκοῦντες (οἱ πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου)· 2) χρονικῶς· π.χ. ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη· 3) μεταφορικῶς· π χ. ὑπὲρ δύναμιν (=πέρα τῆς δυνάμεως). Ἐν συνθέσει σημαίνει· 1) ὑπεράνω καὶ πέραν· π.χ. ὑπερβαίνω· 2) ὑπερβολήν· π.χ. ὑπέρδεινος· 3) ὑπεράσπισιν· π.χ. ὑπερμαχῶ τινος.

5. *Προθέσεις τρίπτωτοι μετὰ γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.*

§ 150. Προθέσεις τρίπτωτοι εἶνε ἡ *περὶ* καὶ *ἀμφί*, ἡ *παρά*, ἡ *πρός*, ἡ *ἐπί*, ἡ *ὑπό*.

α') Ἡ *περὶ* μετὰ γενικῆς σημαίνει ἀναφορὰν (ἡ κοινὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται τὴν *διὰ* μετ' αἰτ.)· π.χ. ὁ κακῶς διανοηθεὶς *περὶ τῶν οἰκείων*, οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται *περὶ τῶν ἀλλοτρίων*. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει *πέριξ*· π.χ. στρεπτοὺς εἶχον *περὶ τοῖς τραχήλοις*. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει· 1) πέριξ· π.χ. ἔθεντο τὰ ὅπλα *περὶ τὴν σκηνήν*· 2) περίπου· π.χ. *περὶ τοὺς ἑκατόν*· 3) ἀναφοράν· π.χ. ἔμπειρος *περὶ τὰ πολεμικά*. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) πέριξ· π.χ. περιτειχίζω 2) ὑπεροχὴν καὶ ἐπίτασιν· π.χ. περιγίγνομαι, περιχαρής.

β') Ἡ *ἀμφὶ* ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ σπανίως εὕρηται μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντεταγμένη ἀντὶ τῆς *περί*. Ἐν συνθέσει σημαίνει *πέριξ ἢ ἀπὸ δύο μέρη*· π.χ. ἀφιέννυμι, ἀμφίρρυτος,. ἀμφίστομος.

γ') Ἡ *παρὰ* μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους· π.χ. ἔρχομαι *παρὰ βασιλέως*. Μετὰ δοτικῆς προσώπου σημαίνει *πλησίον*· π.χ. οὐ *παρὰ μητρὶ* σιτοῦνται οἱ παῖδες. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν πρὸς πρόσωπον· π.χ. πορεύομαι *παρὰ βασιλέα*· 2) πλησίον καὶ παραλλήλως (ἐπὶ πραγμάτων)· π.χ. ὁ *παρὰ θάλατταν* περίπατος ἥδιστος· 3) χρόνον· π.χ. δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον· 4) ἐναντίον· π.χ. παρὰ τοὺς νόμους. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) πλησίον· π.χ. παρακάθημαι, παραπλέω· 2) πλαγίως καὶ οὐκ ὀρθῶς· παρορῶ, παρακούω·

δ') Ἡ *πρὸς* μετὰ γενικῆς σημαίνει *ἐκ μέρους*· 1) τοπικῶς· π.χ. Χαλκὶς *πρὸς τῆς Βοιωτίας* κεῖται (=ἐκ τοῦ μέρους τῆς Βοιωτίας)· 2) μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*πρὸς πάντων*) ὑφ' ἁπάντων) ὁμολογεῖται) καὶ καταγωγῆς· π.χ. πρὸς πατρὸς Ἀλκμεωνιδῶν ἦν. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει *πλησίον*· π.χ. οἱ ποταμοὶ πρὸς πηγαῖς οὐ μεγάλοι εἰσί. Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ πλησίον προκύπτει ἡ σημασία τῆς προσθήκης· π.χ. *πρὸς τούτοις* μανθάνουσι καὶ τοξεύειν. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν· π.χ. *πρὸς νότον*· 2) ἀναφοράν· π.χ. Σωκράτης ἦν *πρὸς ψῦχος* καρτερικώτατος· 3) σκοπόν· π.χ. παντο-

δαπὰ εὕρηται ταῖς πόλεσι *πρὸς φυλακήν*. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) διεύθυνσιν· π.χ. προσάγω· 2) πλησίον· π.χ. προσοικῶ τινι· 3) προσθήκην· π.χ. προσκτῶμαι.

ε') Ἡ *ἐπὶ* μετὰ γενικῆς σημαίνει *ἐπάνω*· π.χ. πᾶς ὅ τ' *ἐπὶ γῆς* καὶ ὁ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος. Πολλάκις σημαίνει χρόνον· π.χ. *ἐπὶ Κέκροπος*. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει συνήθως 1) *πλησίον*· π.χ. πόλις *ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ*· 2) *κατόπιν*· π.χ. Χρυσάντας μὲν δὴ οὕτως εἶπεν, ἀνέστη δ' *ἐπ' αὐτῷ* (=κατόπιν αὐτοῦ) Φεραύλας· 3) προσθήκην· π.χ. κάρδαμον ἔχουσιν *ἐπὶ τῷ σίτῳ* (=πρὸς τῷ σίτῳ)· 4) αἰτίαν· π.χ. χαίρειν *ἐπ' αἰσχραῖς ἡδοναῖς* οὐ δεῖ ποτε· 5) σκοπόν, ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πᾶν ἂν οὗτος ποιήσειε. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν (ἐπάνω)· π.χ. ἀνέβησαν *ἐπὶ τοὺς ἵππους*· 2) ἔκτασιν τοπικὴν ἢ χρονικήν· π.χ. τὸ ὄμμα δύναται *ἐπὶ πολλὰ* στάδια δεικνεῖσθαι·— *ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας*· 3) σκοπόν· π.χ. ἴτω τις *ἐφ' ὕδωρ*. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἐπάνω· π.χ. *ἐπιτίθημι*· 2) ἐναντίον· π.χ. ἐπιστρατεύω, ἐφορμῶ· 3) κατόπιν· π.χ. οἱ *ἐπιγιγνόμενοι*.

στ') Ἡ *ὑπὸ* μετὰ γενικῆς σημαίνει *ὑποκάτω*· π.χ. ὁ *ὑπὸ γῆς* χρυσός. Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ ποιητικοῦ καὶ τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου· π.χ. ἀπέθανεν *ὑπὸ Νικάνδρου*·— οὐ δύναται σιγᾶν *ὑπὸ τῆς ἡδονῆς*. Μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς σημαίνει ὁμοίως *ὑποκάτω*, μετὰ δοτικῆς μὲν ἐπὶ στάσεως, μετ' αἰτιατικῆς δὲ ἐπὶ κινήσεως· π.χ. κάθημαι *ὑπὸ τῷ δένδρῳ*.— ἀπῆλθον *ὑπὸ τὰ δένδρα*. Καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει *ὑποκάτω*. Ἐκ δὲ τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ πλαγίως, λάθρᾳ, ἀνεπαισθήτως, ὀλίγον· π.χ. ὑφέρπω, ὑποπέμπω, ὑποπίνω (κοινῶς κουτσοπίνω), ὑπόπικρος (=πικρούτσικος). *ὑπέρυθρος* (=κοκκινωπός). *ὑπομέλας*.

§ 151. Ὡς προθέσεις μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι λαμβάνονται καὶ πολλὰ ἐπιρρήματα, οἷον τὸ *ἐγγύς*, *πλησίον*, *εἴσω*, *ἔξω*, καὶ *ἐκτός*, *ἐντός*, *ἔμπροσθεν* καὶ *ὄπισθεν*, *ἐναντίον*, *καταντικρύ*, *εὐθὺ* (=κατ' εὐθεῖαν πρός). *μεταξύ*, *πέραν* καὶ *πέρα*, *πλήν*, *χάριν*, *χωρίς*.

στ'. Περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων.

§ 152. Τὰ ἀρνητικὰ μόρια εἶνε δύο, τὸ *οὐ* καὶ τὸ *μή*. Ταῦτα διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐν γένει, καθ' ὅτι διὰ μὲν τοῦ *οὐ* ἀρνεῖταί τίς τι, διὰ δὲ τοῦ *μὴ* ἀποκρούει τις τὴν πραγματοποίησίν τινος· π.χ. *οὐκ ἔστι ταῦτα* — *μὴ γένοιτο ταῦτα*.

§ 153. Τὸ *οὐ* τίθεται εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, αἵτινες σημαίνουσι κρίσιν περί τινος· π.χ. *οὐκ ἔστι ταῦτα* — *οὐκ ἂν γένοιτο ταῦτα*. Τὸ *μὴ* τίθεται εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, αἵτινες σημαίνουσιν ἐπιθυμίαν· π.χ. *μὴ γένοιτο* — *μὴ λέγε* — *μὴ φοβώμεθα*.

§ 154. Εἰς τὰς ἐξηρτημένας προτάσεις τίθεται τὸ μὲν *μὴ* εἰς τὰς ὑποθετικὰς καὶ τελικάς, τὸ δὲ *οὐ* εἰς τὰς ἄλλας. Εἰς τὰς ὑποθετικὰς ἀνήκουσι καὶ αἱ χρονικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαί, αἵτινες περιέχουσιν ἔννοιαν ὑποθετικήν· εἰς δὲ τὰς τελικὰς ἀνήκουσι καὶ αἱ διὰ τοῦ *ὅπως* καὶ ὁριστικῆς μέλλοντος ἐκφερόμεναι καὶ αἱ ἀναφορικαὶ αἱ σημαίνουσαι σκοπόν.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τίθεται *οὐ* ἀντὶ *μή*, ὅταν τὸ *οὐ* εἶνε συνημμένον οὕτω στενῶς μετά τινος λέξεως, ὥστε ἀποτελεῖ μετ' αὐτῆς μίαν ἔννοιαν π.χ. εἰ *οὐ πολλοὶ* (=ὀλίγοι) ἦσαν — εἰ *οὐκ ἐᾷς* (=εἰ κωλύεις)·

§ 155. Μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται τὸ *μή*, μετὰ τοῦ εἰδικοῦ τίθεται συνήθως τὸ *οὐ*, ἐνίοτε δὲ τὸ *μή*.

§ 156. Μετὰ τῆς μετοχῆς, τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ τίθεται τὸ *μή*, ὅταν ἡ ἔννοια εἶνε ὑποθετική, ἄλλως τίθεται τὸ *οὐ*· π.χ. ἡδὺ τὸ ζῆν *μὴ φθονούσης* τῆς τύχης (=ἐὰν μὴ φθονῇ ἡ τύχη)· — ὁ μὴ ἰατρὸς (=ὃς ἂν μὴ ἰατρὸς ᾖ).

§ 157. Μετὰ ἁπλῆν ἄρνησιν δύνανται αἱ σύνθετοι (οὐδείς, οὐδαμῶς κτλ.) νὰ κεῖνται χωρὶς νὰ αἴρωσι τὴν πρώτην ἄρνησιν· μάλιστα δὲ τὰ ἀόριστα μεταβάλλονται εἰς τὰ ἀντίστοιχα ἀρνητικά. π.χ. *οὐκ ἔστιν οὐδὲν* κτῆμα κάλλιον φίλου. — Ἄνευ σοφίας *οὐδεὶς οὐδέποτε* εἰς *οὐδὲν οὐδὲν οὐδενὸς* ἄξιον γενήσεται.

§ 158. Τὸ *οὐ μὴ* (=οὐ φόβος ἐστὶ μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς ἀορίστου (σπανίως ἐνεστῶτος) ἢ μεθ' ὁριστικῆς μέλλοντος σημαίνει ἔντονον ἄρνησιν τοῦ μέλλοντος· π.χ. Ἕως ἂν ἐμπνέω, *οὐ μὴ παύσωμαι* φιλοσοφῶν· — τοιοῦτον ἐπιτήδειον *οὐδένα μήποτε εὑρήσω*.

§ 159. Τὸ *μὴ οὐ* ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ *μὴ* τίθεται μετ' ἀπαρεμφάτου, ὅταν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀρνητικῶν ἐκφράσεων: οὐ δύναμαι, οὐχ οἷός τέ εἰμι, οὐχ ὅσιόν ἐστιν, αἰσχρόν (=οὐ καλόν) ἐστι κτλ. ἢ μετὰ ἀρνητικὰ ῥήματα ἀρνοῦμαι, ἀντιλέγω, ὅταν κεῖνται ἐν ἀρνητικῇ προτάσει π.χ. οὐ δύναμαι *μὴ οὐχὶ μισεῖν* τὸν ψευδόμενον — οὐδεὶς πώποτε ἀντεῖπε *μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν* τοὺς νόμους.

Ζ'. Περὶ συνδέσεως.

§ 160. Ἡ σύνδεσις τῶν προτάσεων γίνεται διττῶς, κατὰ παράταξιν καὶ καθ' ὑπόταξιν. Καὶ κατὰ παράταξιν μὲν σύνδεσις λέγεται ὅταν πρότασίς τις αὐθυπόστατος καὶ ἀνεξάρτητος παρατάσσηται εἰς ἄλλην διὰ συνδέσμου τινός· π.χ. *κοινὴ ἡ τύχη* καὶ *τὸ μέλλον ἀόρατον*. Καθ' ὑπόταξιν δὲ σύνδεσις λέγεται, ὅταν πρότασίς τις ὑποτάσσηται εἰς ἄλλην, ἐξαρτωμένη ἐξ αὐτῆς καὶ χρησιμεύουσα ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς· π.χ. κύνας τρέφεις, *ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι*.

161. Ἡ καθ' ὑπόταξιν συνδεσμένη πρότασις λέγεται ἐξηρτημένη ἢ ὑποτελής, ἡ δὲ πρότασις μεθ' ἧς συνδέεται ἢ ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται λέγεται κυρία. Δύναται καὶ ἐξ ὑποτελοῦς νὰ ἐξαρτᾶται ἄλλη ὑποτελής, καὶ τότε ἐκείνη εἶνε ἡ κυρία ταύτης· π.χ. τούτοις *ἐβούλοντο ἐκποδὼν ποιήσασθαι, ἵνα ῥᾳδίως διαπράττοιντο, ἃ βούλοιντο*.

§ 162. Αἱ κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἶνε ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων. Εἶνε δὲ ἢ κύριαι ἢ ὑποτελεῖς εἰς ἄλλην.

§ 163. Κατὰ παράταξιν συνδέονται αἱ προτάσεις διὰ τῶν συμπλεκτικῶν, διαζευκτικῶν, ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, διὰ τῶν συμπερασματικῶν (πλὴν τοῦ ὥστε, ὅστις συνδέει συνήθως καθ' ὑπόταξιν) καὶ διὰ τοῦ αἰτιολογικοῦ *γάρ*. Καθ' ὑπόταξιν δὲ συνδέονται διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 164. Διὰ τῶν συμπλεκτικῶν συνδέονται προτάσεις καὶ μέρη προτάσεων.

α') διὰ τοῦ *καὶ* συνδέονται προτάσεις ἢ μέρη προτάσεων, διὰ τοῦ *τὲ* μόνον προτάσεις.

β') διὰ τοῦ *καὶ-καὶ* καὶ τοῦ *τὲ-καὶ* συνδέονται προτάσεις ἢ μέρη προτάσεων ἐμφαντικώτερον ἢ διὰ τοῦ ἁπλοῦ *καί*· π χ. *καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο· καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν·— πεζοί τε καὶ ἱππεῖς.*

ΣΗΜ. Ὁ *καὶ* πολλάκις εἶνε ἐπιδοτικὸς καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *ἀκόμη καί*. π.χ. αὐτά γε ταῦτα *καὶ οἱ θεοὶ* πεπόνθασιν (=ἀκόμη καὶ οἱ θεοί, δηλ. οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ θεοί).

γ') Διὰ τοῦ *καὶ οὐ* (μὴ) συνδέεται ἀποφατικὴ ἔννοια ἢ πρότασις μετὰ προηγουμένης καταφατικῆς· π χ. ἄνδρες γεωργοὶ *καὶ οὐ θαλάσσιοι*·— ἀφίκου οἴκαδε *καὶ μὴ ἄλλως ποιήσῃς.*

δ') διὰ τοῦ *οὐδὲ* ἢ *μηδὲ* συνδέεται ἔννοια ἢ πρότασις ἀποφατικὴ μετὰ προηγουμένης ἀποφατικῆς· π χ. *οὐ διώκω αὐτοὺς οὐδὲ κακῶς ποιῶ.*

ΣΗΜ. Τὸ *οὐδὲ* ἢ *μηδὲ* εἶνε πολλάκις ἐπιδοτικόν· π.χ. πρὸς δύο *οὐδ'* Ἡρακλῆς δύναται.

ε') διὰ τοῦ *οὔτε—οὔτε* ἢ *μήτε—μήτε* συνδέονται δύο ἀποφατικαὶ ἔννοιαι ἢ προτάσεις, ὡς διὰ τοῦ *καὶ—καὶ* δύο καταφατικαί· π.χ. *οὔτε ἡμεῖς οὔτε ἐκεῖνος δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα οὔτε ἐφύγομεν.*

στ') διὰ τοῦ *οὔτε-τε* ἢ *μήτε-τε* συνδέεται καταφατικὴ πρότασις μετὰ προηγουμένης ἀποφατικῆς· π.χ. *οὔτε τὰ χρήματα ἐξέτινον, τούς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον.*

ζ') Καὶ διὰ τοῦ *οὐ μόνον—ἀλλὰ καί*, (οὐ ὅπως—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅτι—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅτι—ἀλλ' οὐδὲ) γίνεται συμπλοκή. Ἡ συμπλοκὴ αὕτη εἶνε εὔχρηστος, ὅταν πρόκειται νὰ προστεθῇ εἰς τὸ προηγούμενον μεῖζόν τι· π χ. τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν *οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος.*

2. *Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι.*

165. Διὰ τοῦ *ἢ* συνδέονται δύο διάφοροι ἔννοιαι ἢ προτάσεις, ὧν ἡ ἑτέρα ἀποκλείει τὴν ἑτέραν. Ἐμφαντικώτερον γίνεται ἡ διάζευξις διὰ τοῦ ἢ-ἤ· π χ πλούσιος ἢ πένης·— ἢ ζῇ ἢ τέθνηκε. Διὰ τοῦ εἴτε—εἴτε, ἐάν τε—ἐάν τε, γίνεται ἡ διάζευξις, ὅταν ὁ λέγων

θέλῃ νὰ παραστήσῃ, ὅτι εἶνε ἀδιάφορος ἡ παραδοχὴ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου διαζευγνυομένων μελῶν· π.χ. *εἴτε Λύσσανδρος, εἴτε ἄλλος τις*, ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικὰ βούλεται εἶναι οὐ κωλύω.

ΣΗΜ. Ὁ *ἢ* μετὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ τὰ περιέχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν ἐπίθετα (ἄλλος, ἕτερος, διάφορος, διπλάσιος κτλ.) εἶνε συγκριτικός· π.χ. τοξότας πλείους ἢ τετρακισμυρίους·

3. *Ἀντιθετικοὶ ἢ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι.*

§ 166. α') Διὰ τοῦ *δὲ* σημαίνεται ἐλαφρὰ ἀντίθεσις. Συνήθως μετὰ τῆς προηγουμένης ἐννοίας ἢ προτάσεως κεῖται ὁ *μέν*· π χ. πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος.

ΣΗΜ. Ὁ *δὲ* χρησιμεύει πολλάκις ἁπλῶς εἰς σύνδεσιν τῶν ἑπομένων μετὰ τῶν ἡγουμένων ἐπὶ μεταβάσεως τοῦ λόγου, καὶ λέγεται *μεταβατικός.*

β') διὰ τοῦ *ἀλλὰ* συνδέονται δύο ἔννοιαι ἢ προτάσεις ἀντιφατικαί, ὥστε, ὅταν τίθεται ἡ μία, ἡ ἑτέρα αἴρεται καὶ τἀνάπαλιν· π.χ. *ἐκεῖθεν, ἀλλ' οὐκ ἐντεῦθεν·— οὐκ ἠμφισβήτει, ἀλλ' ὡμολόγει.* Πολλάκις τίθεται πρὸς εἰσαγωγὴν προτροπῆς· π.χ. *ἀλλ' ἕπεσθε.*

γ') διὰ τοῦ *ἀλλὰ μὴν* γίνεται μετάβασις εἴς τι νέον· π.χ. ἀλλὰ μὴν καὶ τάδε ἐποίει πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους.

δ') τὸ *οὐ μὴν ἀλλὰ* (ἀλλ' ὅμως) προῆλθεν ἐξ ἐλλείψεως ἐννοίας δυναμένης πολλάκις νὰ νοηθῇ ἐκ τῶν ἡγουμένων· π.χ. ὁ ἵππος πίπτει εἰς γόνατα καὶ μικροῦ κἀκεῖνον ἐξετραχήλισεν· *οὐ μὴν* (δηλ. ἐξετραχήλισεν) *ἀλλ'* ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος

4. *Ὁ αἰτιολογικὸς γάρ.*

§ 167. Διὰ τοῦ *γὰρ* συνδέεται παρατατικῶς μετὰ τῶν ἡγουμένων πρότασις περιέχουσα τὸν λόγον (τὴν αἰτίαν) αὐτῶν· π.χ. μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς, κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

ΣΗΜ. Ὁ *γὰρ* πολλάκις εἶνε ἐπεξηγηματικὸς ἢ διασαφητικός· δι' αὐτοῦ δηλ. εἰσάγεται πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὰ ἡγούμενα· π.χ. δηλοῖ δὲ καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν· πρὸ *γὰρ* (=δηλαδὴ) τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται κοινὸν ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς.

5. *Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι.*

§ 168. Διὰ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων συνδέονται μετὰ τῶν ἡγουμένων προτάσεις σημαίνουσαι συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἡγουμένων· π.χ. τὸ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέλιπε· κρέα *οὖν* ἐσθίοντες διεγίγνοντο.

ΣΗΜ. Τὸ *τοιγάρτοι* καὶ *τοιγαροῦν* (=διὰ τοῦτο βεβαίως) παριστᾷ τὸ συμπέρασμα ὡς στερεὰν πεποίθησιν τοῦ λέγοντος· π.χ. ᾤετο δ' ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι τὸ μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν· τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κἀγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄθλιοι ἐπεβούλευον.

Διὰ τοῦ *οὐκοῦν* σημαίνεται συμπέρασμα καταφατικόν, διὰ τοῦ *οὔκουν* συμπέρασμα ἀποφατικόν· π.χ. οὐκοῦν ποιητέον ταῦτα (=λοιπὸν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα)· οὔκουν ποιητέον ταῦτα (=λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα).

